

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ **2025 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Удосконалення організації обліку та контролю податку на
додану вартість на підприємстві»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Олег САЙЧЕНКО

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Олександр ТКАЧЕНКО

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Ольга ГУБАРИК

« _____ » _____ 2025р.

ЗАВДАННЯ

_____ Сайченку Олегу Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві»

Науковий керівник: _____ Ткаченко Олександр Сергійович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «07» жовтня 2025 року № 2995

2. Термін подання здобувачем роботи: 12 грудня 2025 року.

3. Вихідні дані до роботи: Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», та фінансова звітність товариства з обмеженою відповідальністю «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретичні основи організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві. 2. Організація обліку податку на додану вартість та напрями її удосконалення на підприємстві. 3. Контроль податку на додану вартість та напрями його удосконалення на підприємстві.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Структурно-логічна характеристика основних функцій ПДВ. Окремі види операцій, які звільняються від оподаткування. Податкові ставки з податку на додану вартість. Процес обчислення податку на додану вартість. Динаміка інтегрованого показника фінансового стану ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020–2024 рр.. Блок-схема руху первинних документів з обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС». Схема організації обліку ПДВ в «1С: Підприємство 8.3» ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС». Блок-схема рух документів з ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС». Схема процесу обліку ПДВ в BAS. Алгоритм оцінка ризиковості контрагента з ПДВ.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 03 березня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві	Березень – квітень 2025	Виконано
2	Фінансово-економічна характеристики підприємства	Травень – червень 2025	Виконано
3	Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	Липень 2025	Виконано
4	Організація обліку податку на додану вартість та напрями її удосконалення на підприємстві	Серпень – вересень 2025	Виконано
5	Контроль податку на додану вартість та напрями його удосконалення на підприємстві	Жовтень – листопад 2025	Виконано
6	Висновки	Грудень 2025	Виконано
7	Оформлення дипломної роботи	Грудень 2025	Виконано

Здобувач _____
(підпис)

Олег САЙЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Олександр ТКАЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	10
1.1. Економічна сутність та роль податку на додану вартість	10
1.2. Характеристика основних елементів та порядок розрахунку податку на додану вартість для цілей організації обліку та контролю	14
1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку та контролю податку на додану вартість	22
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	28
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	28
2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	38
2.3. Організації обліку податку на додану вартість на підприємстві	41
2.4. Удосконалення організації обліку податку на додану вартість на підприємстві	47
Висновки до розділу 2	55
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	59
3.1. Контроль податку на додану вартість на підприємстві	59
3.2. Удосконалення контролю податку на додану вартість на підприємстві	64
Висновки до розділу 3	68
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	80

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві»

Структура кваліфікаційної роботи представлена вступом, трьома розділами, висновками, списком використаних джерел та додатками. Робота викладена на 80 сторінках та містить 10 рисунків, 6 таблиць, 42 використаних літературних джерел і 9 додатків.

Метою кваліфікаційної роботи полягає в розробленні та обґрунтуванні напрямів удосконалення організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві з урахуванням сучасних нормативних вимог.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і проведення контролю податку на додану вартість та напрями їх удосконалення на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві, а також напрями їх удосконалення.

Методи дослідження включають аналіз та узагальнення, порівняння, синтез, абстрактно-логічний метод, аналіз первинних документів та облікових реєстрів підприємства, спостереження, аналіз фінансової та податкової звітності.

Досліджено економічну сутність та роль податку на додану вартість. Проаналізовано чинне нормативно-правове регулювання організації обліку та контролю податку на додану вартість. Проведено фінансово-економічну характеристику підприємства. Охарактеризовано організаційну роботу бухгалтерської служби та оцінити базові засади облікової політики підприємства. Оцінено сучасні підходи до організації обліку податку на додану вартість на підприємстві. Надані пропозиції щодо удосконалення організації обліку податку на додану вартість на підприємстві. Проаналізовано діючу систему контролю податку на додану вартість на підприємстві. Запропоновано напрями удосконалення контролю податку на додану вартість на підприємстві.

Ключові слова

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЬ, ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ, ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ПОДАТКОВА НАКЛАДНА.

ABSTRACT

Topic: “Improvement of the Organization of Accounting and Control of Value Added Tax at the Enterprise”

The structure of the qualification paper includes an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices. The paper consists of 80 pages and contains 10 figures, 6 tables, 42 literary sources, and 9 appendices.

The purpose of the qualification paper is to develop and justify directions for improving the organization of accounting and control of value added tax at the enterprise, taking into account modern regulatory requirements.

The object of the study is the process of organizing VAT accounting and control, as well as the directions for their improvement at the enterprise.

The subject of the study is the set of theoretical, methodological, and practical aspects of organizing accounting and controlling value added tax at the enterprise, as well as the ways of their improvement.

The research methods include analysis and synthesis, generalization, comparison, the abstract-logical method, analysis of primary documents and accounting registers of the enterprise, observation, and analysis of financial and tax reporting.

The economic essence and role of value added tax have been studied. The current regulatory and legal framework governing the organization of VAT accounting and control has been analyzed. A financial and economic description of the enterprise has been conducted. The organizational work of the accounting department and the basic principles of the enterprise’s accounting policy have been assessed. Current approaches to the organization of value added tax accounting at the enterprise have been evaluated. Proposals for improving the organization of VAT accounting at the enterprise have been provided. The existing VAT control system at the enterprise has been analyzed. Directions for improving the control of value added tax at the enterprise have been proposed.

Keywords

VALUE ADDED TAX, ACCOUNTING ORGANIZATION, CONTROL, TAX CREDIT, TAX LIABILITIES, TAX INVOICE.

ВСТУП

Актуальність теми. Податок на додану вартість є одним із найбільш значущих і водночас складних елементів податкової системи України. Його частка у доходах державного бюджету традиційно залишається високою, а механізм адміністрування ПДВ постійно перебуває у центрі уваги законодавців, бізнесу та контролюючих органів. У сучасних умовах воєнного стану, нестабільності ринкових процесів і трансформації фіскальної політики питання ефективного обліку та контролю ПДВ набуває особливої важливості для підприємств будь-якої форми власності.

Організація обліку ПДВ потребує чіткої регламентації, своєчасного документального оформлення господарських операцій, дотримання принципів податкового законодавства та високого рівня автоматизації. На практиці підприємства стикаються з низкою проблем, серед яких: блокування податкових накладних, ризики неправильного формування податкового кредиту та зобов'язань, часті зміни нормативної бази, недостатній рівень внутрішнього контролю, а також технічні обмеження застарілих облікових систем. Неефективний облік ПДВ здатен завдати підприємству суттєвих фінансових втрат, спровокувати штрафні санкції та створити ризики для безперервності господарської діяльності.

Дослідженню питань організації обліку та контролю податку на додану вартість присвячено значну кількість наукових праць українських дослідників, серед них особливу увагу темі приділяли такі автори: Абрамян О.А., Домбровська В.В., Зелікман В.Д., Курило О. Б., Побурко О. Я., Подолянчук О.А., Семенко Т.М., Синютка Н. Г., Сокольська Р.Б. та інші. У своїх роботах вони аналізують нормативно-правове регулювання ПДВ, методи формування податкового кредиту, причини блокування податкових накладних та заходи внутрішнього контролю, спрямовані на мінімізацію податкових ризиків.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи полягає

в розробленні та обґрунтуванні напрямів удосконалення організації обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві з урахуванням сучасних нормативних вимог. Для досягнення поставленої мети у роботі необхідно виконати такі завдання:

- дослідити економічну сутність та роль податку на додану вартість;
- проаналізувати чинне нормативно-правове регулювання організації обліку та контролю податку на додану вартість;
- провести фінансово-економічну характеристику підприємства;
- охарактеризувати організаційну роботу бухгалтерської служби та оцінити базові засади облікової політики підприємства;
- оцінити сучасні підходи до організації обліку податку на додану вартість на підприємстві;
- надати пропозиції щодо удосконалення організації обліку податку на додану вартість на підприємстві;
- проаналізувати діючу систему контролю податку на додану вартість на підприємстві;
- запропонувати напрями удосконалення контролю податку на додану вартість на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і проведення контролю податку на додану вартість та напрями їх удосконалення на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку та контролю податку на додану вартість на підприємстві, а також напрями їх удосконалення.

Методи дослідження включають аналіз та узагальнення – Використовується для опрацювання економічної, бухгалтерської та податкової літератури, нормативної бази (ПКУ, НП(С)БО, МСФЗ), визначення теоретичних засад ПДВ; порівняння – дає можливість оцінити відмінності між чинними нормами та їх практичною реалізацією, порівняти системи обліку ПДВ різних підприємств; синтез – використовується для

формування узагальненої системи організації обліку ПДВ та його контролю; абстрактно-логічний метод – застосовується для теоретичного обґрунтування проблем та побудови висновків і рекомендацій; аналіз первинних документів та облікових реєстрів підприємства – досліджуються податкові накладні, розрахунки коригування, оборотно-сальдові відомості, реєстри обліку ПДВ; спостереження – вивчення реального процесу документообігу та відображення ПДВ в обліковій системі підприємства; аналіз фінансової та податкової звітності – оцінка декларацій з ПДВ, розшифровок податкового кредиту та зобов'язань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленому обґрунтуванні та розробленні комплексу заходів з удосконалення організації обліку та контролю ПДВ на прикладі ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», що включає:

удосконалено

- підхід до автоматизації обліку ПДВ шляхом адаптації механізмів BAS під потреби ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», що забезпечує автоматичне формування проводок, податкових накладних, розрахунків коригування та декларацій з ПДВ відповідно до вимог чинного законодавства;

- структурований графік документообігу з ПДВ, який адаптований до внутрішніх бізнес-процесів ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», запропонований графік не лише фіксує перелік необхідних документів, а й чітко регламентує строки їх створення, порядок перевірки, узгодження та передачі між підрозділами, визначає персональну відповідальність виконавців;

- систему відбору контрагентів за критеріями податкової надійності, шляхом розроблення комплексного алгоритму оцінки ризиковості контрагентів із ПДВ, який охоплює багаторівневу перевірку статусу платника ПДВ, наявності ознак ризиковості, відповідності реєстраційних даних, аналізу репутаційних показників та документального підтвердження

реальності операцій.

набули подальшого розвитку:

- розроблений внутрішній документ «Журнал контролю незареєстрованих або заблокованих податкових накладних», який систематизує процедури моніторингу стану ПН/РК, визначає чіткий перелік реквізитів, порядок ведення, відповідальних осіб і механізм оперативного реагування на блокування;

- методика внутрішнього документообігу з ПДВ шляхом інтеграції процедур ризик-аналізу контрагентів та моніторингу податкових накладних на всіх етапах їх формування й реєстрації.

Апробація результатів роботи. Основні результати кваліфікаційної роботи були апробовані під час участі автора у наукових заходах. Положення та висновки дослідження доповідалися та обговорювалися на III Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» 22-23 жовтня 2025 р. м. Дніпро.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування запропонованих рекомендацій для підвищення ефективності організації обліку ПДВ, зниження податкових ризиків, оптимізації контролю та покращення управління податковими потоками підприємства.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи автором підготовлено та опубліковано статтю у співавторстві «Ключові елементи внутрішньогосподарського контролю на сучасних підприємствах» в електронному фаховому виданні «Сталий розвиток економіки».

Структура кваліфікаційної роботи представлена вступом, трьома розділами, висновками, списком використаних джерел та додатками. Робота викладена на 80 сторінках та містить 10 рисунків, 6 таблиць, 42 використаних літературних джерел і 9 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність та роль податку на додану вартість

Податок на додану вартість (ділі ПДВ) у сучасній податковій системі України займає ключове місце як універсальний непрямий податок, що акумулює значну частку бюджетних надходжень та впливає на параметри макроекономічної рівноваги. У теоретико-економічному контексті ПДВ розглядається як інструмент вилучення до бюджетної системи частини доданої вартості, що створюється у процесі виробництва та обігу товарів і послуг. Його фіскальна ефективність та регуляторна спроможність зумовлюють актуальність наукового вивчення його економічної природи й ролі у національній економіці.

Економічна сутність податку на додану вартість передбачає, що його сплата здійснюється за доданою вартістю, створеною економічними суб'єктами – організаціями та індивідуальними підприємцями.

В «Економічній енциклопедії» під загальною редакцією Мочерного С.В. наголошується на тому, що: ПДВ – непрямий податок, який сплачується підприємствами з суми приросту вартості на ньому, що обчислюється як різниця виторгу від реалізації товарів/послуг і витрат на сировину, матеріали тощо, одержаних від інших виробників та котрий встановлено як надбавку до ціни товарів чи послуг [6].

Ходикіна А. А. та Бурковська А.В. визначають, що «ПДВ – непрямий податок, який стягується до бюджету у вигляді надбавки до ціни продукції (робіт або послуг) і сплачується споживачами» [37].

Черкасова С. В. та Бартко М. Т. в статті «Податок на додану вартість як інструмент забезпечення фіскальної функції податків» вважають, що: «ПДВ є важливим інструментом забезпечення фінансової стійкості бюджету, і його роль полягає в збиранні коштів для фінансування потреб держави та

підтримки економічного розвитку» [38].

У статі надрукованій в журналі Економіка і суспільство Дугарним Т. Є. зазначено, що: «ПДВ – це непрямий податок з доданої вартості, цілком оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт, послуг, вартість створюється на всіх стадіях виробництва й обігу, що включається у вигляді надбавки в ціну товару, робіт та послуг» [5].

Оксенюк О.І. в дисертації своїй дисертації наголошує на тому, що: «ПДВ – це податок на споживання, що стягується з доданої вартості, яка створюється на всіх етапах виробництва та сплачується кінцевим споживачем, вноситься до бюджету продавцем» [18].

З юридичної точки зору, як зазначено в статті Шульги Т.М. та Зими В.О. в журналі «Юридичний науковий електронний журнал»: «ПДВ є ефективним, складає велику частину надходжень до бюджету, а механізм його справляння постійно вдосконалюється» [41].

Додана вартість є базовою категорією сучасної економічної науки, що відображає процес прирощення вартості на кожному етапі виробництва. У мікроекономічному вимірі вона характеризує внесок підприємства у створення кінцевого продукту, а в макроекономічному – становить основу формування валового внутрішнього продукту (ВВП). Відповідно, ПДВ як податок на додану вартість є інструментом, який забезпечує вилучення частини цього економічного приросту до державного бюджету.

На відміну від інших непрямих податків, ПДВ має унікальний механізм функціонування – багатофазність із принципом податкового кредиту. Завдяки цьому об'єктом оподаткування є не валова виручка, а саме створена на певному етапі додана вартість. Застосування залікового методу (методу кредитної інвойсної системи) є однією з ключових особливостей ПДВ, що забезпечує його економічну нейтральність та мінімізує каскадний податковий ефект.

ПДВ традиційно посідає перше місце в структурі доходів державного бюджету України, формуючи, залежно від економічної кон'юнктури, понад

третину сукупних податкових надходжень. Такий рівень фіскальної значущості пояснюється універсальністю бази оподаткування, відносною стабільністю надходжень та високою еластичністю податку щодо обсягів споживання.

У контексті економічних циклів ПДВ демонструє відносну стійкість, що дозволяє державі забезпечувати фінансування соціально важливих бюджетних програм навіть в умовах економічних спадів чи воєнних криз. Порівняно з прямими податками, зокрема податком на прибуток, ПДВ менш чутливий до коливань фінансових результатів підприємств, оскільки його надходження формуються здебільшого у сфері кінцевого споживання.

Завдяки особливому механізму справляння ПДВ виконує не лише фіскальні, а й регуляторні та контрольні функції, забезпечуючи прозорість господарських операцій і сприяючи детінізації економіки. Структурно-логічну характеристику основних функцій ПДВ подано на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Структурно-логічна характеристика основних функцій ПДВ

У науковій літературі ПДВ часто розглядається як податок із високим

потенціалом боротьби з тіньовою економікою. Його механізм заліку вхідного і вихідного податкового кредиту створює систему взаємного контролю між контрагентами, що має стримувальний ефект щодо приховування реальних обсягів господарських операцій.

В українській практиці цей потенціал тривалий час був обмежений поширенням таких схем ухилення, як «скрутки», фіктивний ПДВ-кредит, маніпулювання податковими накладними. Запровадження електронної системи адміністрування ПДВ, автоматичної реєстрації податкових накладних та алгоритмів ризик-орієнтованого аналізу суттєво знизило масштаби зловживань, хоча проблема повністю не усунена.

Наукові дослідження свідчать про необхідність подальшої цифровізації податкового контролю, застосування машинного навчання для аналізу транзакцій та мінімізації людського чинника у процесі адміністрування ПДВ.

З огляду на те, що ПДВ є податком на споживання, його безпосередній вплив на рівень цін є одним із ключових предметів наукової дискусії. Теоретично ПДВ повністю перекладається на кінцевого споживача, однак у практичних умовах еластичність ціни може варіювати залежно від:

- структури ринку;
- рівня конкуренції;
- характеру товарів (еластичні чи нееластичні);
- рівня доходів населення.

У країнах із невисоким рівнем доходів, до яких у певні періоди належить і Україна, ПДВ має виразний регресивний ефект, оскільки домогосподарства з нижчими доходами спрямовують більшу частку бюджетів на споживання. Це підсилює соціальні ризики й обґрунтовує збереження знижених ставок та звільнень на соціально значущі товари.

Застосування ПДВ у сфері міжнародної торгівлі ґрунтується на принципі країни призначення: оподаткування здійснюється за місцем кінцевого споживання. В Україні це реалізується через механізм нульової ставки для експорту та сплати ПДВ при імпорті товарів.

Нульова ставка щодо експорту виконує функцію стимулювання зовнішньоекономічної діяльності та забезпечує конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках. Механізм бюджетного відшкодування ПДВ експортерам історично був одним із найбільш проблемних аспектів податкової системи, оскільки супроводжувався корупційними ризиками та значними адміністративними бар'єрами. Автоматизація відшкодування та створення відкритого реєстру суттєво підвищили прозорість і зменшили ризики суб'єктивного втручання.

1.2. Характеристика основних елементів та порядок розрахунку податку на додану вартість для цілей організації обліку та контролю

Стягнення податку на додану вартість на території України як одного з основних джерел податкових надходжень державного бюджету здійснюється відповідно до вимог Податкового кодексу України. Норми розділу V ПКУ визначають правові засади справляння ПДВ, встановлюють порядок його обчислення, сплати та контролю.

Відповідно до статті 7 Податкового кодексу України [22], для кожного податку мають бути визначені обов'язкові елементи оподаткування, зокрема: платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка податку, порядок обчислення, строки та порядок сплати. Саме ці елементи формують нормативну основу для розрахунку податку на додану вартість.

ПДВ в Україні є загальнодержавним непрямим податком, порядок справляння якого встановлено виключно Податковим кодексом України. Його ключові елементи та правила адміністрування визначені розділом V ПКУ, який містить норми щодо визначення податкових зобов'язань, податкового кредиту, складання та реєстрації податкових накладних, ведення електронного адміністрування ПДВ, подання звітності та проведення податкового контролю.

Характеристика елементів податку на додану вартість дозволяє

виділити категорії економічних суб'єктів господарювання, у яких покладається обов'язок зі сплати податку, тобто платників податків.

Чинне законодавство виділяє три такі категорії:

- підприємства та організації;
- індивідуальні підприємці (ФОП);
- особи, які визнаються платниками податків у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон.

Виникнення обов'язку з обчислення та сплати податку на додану вартість економічних суб'єктів господарювання відбувається під час здійснення господарських операцій, визнаних об'єктом оподаткування – Податковий кодекс України виділяє чотири типи таких операцій. Об'єкти оподаткування на додану вартість характеризуються вартісною податковою базою, визначення якої відбувається окремо щодо кожного об'єкта (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Об'єкти оподаткування та податкова база з податку на додану вартість

Об'єкт оподаткування	Податкова база
Реалізація товарів (робіт, послуг) на території України, передача майнових прав, у тому числі на безоплатній основі	Вартість реалізованих товарів (робіт, послуг), з обліком акцизів (для підакцизних товарів) та без включення до них ПДВ.
Передача на території України товарів (виконання робіт, надання послуг) для власних потреб, витрати на які не приймаються до відрахування при обчисленні податку на прибуток підприємства.	Вартість товарів (робіт, послуг), обчислена виходячи з цін реалізації ідентичних товарів, що діяли у попередньому податковому періоді, а за їх відсутності - виходячи з ринкових цін обліком акцизів (для підакцизних товарів) та без включення до них ПДВ.
Виконання будівельно-монтажних робіт для власного споживання	Вартість виконаних робіт, обчислена виходячи з усіх фактичних витрат платника податків на їх виконання, включаючи витрати реорганізованого підприємства.
Ввезення товарів на територію України та інші території, що знаходяться під її юрисдикцією.	Сума митної вартості товарів, що підлягає сплаті мита, акцизів, що підлягають сплаті (за підакцизними товарам).

Подані в таблиці 1.2 об'єкти оподаткування показують, що податок на

додану вартість охоплює дуже широкий спектр операцій, які можуть виникати у діяльності підприємств. При цьому у Податковому кодексі України виділено кілька підстав, що дозволяють платникам податків не сплачувати податок на додану вартість:

- здійснення операцій, які не визнані об'єктами оподаткування;
- здійснення операцій, що звільняються від оподаткування;
- застосування права звільнення від виконання обов'язків платника податків [22].

Перше підставу запроваджено статтею 196 Податкового кодексу України – у пункті 2 представлений закритий перелік операцій, які не визнаються об'єктами оподаткування, наприклад, до них віднесено операції з передачі майна у схов (відповідальне зберігання), у концесію, а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг [22].

Друга підстава передбачає, що окремі операції звільняються від оподаткування та перелік цих операцій подано у статті 197 Податкового кодексу України. Перелік є досить широким і відрізняється за видом операцій, категоріями платників податків, виду товарів, робіт та послуг [22]. На рисунку 1.2 представлені приклади цих операцій, згруповані за видами.

Перші дві підстави, що дозволяють підприємствам та організаціям та індивідуальним підприємцям не провадити сплату податку на додану вартість, засновані на здійсненні певних видів господарських операцій. Третя ж підстава дає можливість звільнення від сплати податку незалежно від виду цих операцій підприємства мають право на звільнення від виконання обов'язків платника податків.

Використання права на звільнення від сплати податку можливе на підставі письмового повідомлення платника податків, який надсилається до податкового органу за місцем свого обліку. Крім того, необхідно підтвердження виконання зазначених вище умов шляхом подання певних документів: витяг з бухгалтерського балансу ; витяг із книги продажів; витяг з книги обліку доходів та витрат та господарських операцій.

Рис. 1.2. Окремі види операцій, які звільняються від оподаткування [22]

Повідомлення та документи подаються не пізніше 20-го числа місяця, починаючи з якого платники податків використовують право на звільнення від сплати податку на додану вартість.

Дане право діє протягом 12 місяців, і може бути припинено за наступним підставам:

- платник податків порушив одну з умов (право припиняє діяти з 1 го числа місяця, в якому мало місце порушення умов);
- після закінчення 12 місяців платник податків направив повідомлення до податкового органу про припинення права (до 20 числа наступного місяця).

Якщо платники податків не мають підстав для звільнення від сплати податку щодо окремих операцій або повністю, то вони зобов'язані проводити його обчислення в порядку, встановленому Податковим кодексом України. У узагальненому вигляді цей порядок можна подати у вигляді кількох етапів:

- а) для обчислення податку платник податків має сформувати податкову базу по об'єкту, що виник, оподаткування. Важливим моментом тут є

встановлення моменту визначення податкової бази, тобто дати на яку необхідно сформувавши базу та обчислити податок. Відповідно до Податкового кодексу України, моментом визначення податкової бази, загалом, є найбільш рання з наступних дат:

- день відвантаження (передачі) товарів (робіт, послуг), майнових прав;
- день оплати, часткової оплати у рахунок майбутніх поставок товарів (виконання робіт, надання послуг), передачі майнових прав.

Крім того, встановлено особливості визначення моменту щодо окремих операціям. Наприклад, моментом визначення податкової бази при виконанні будівельно монтажних робіт для власного споживання є останнє число кожного податковий період; під час передачі товарів (виконання робіт, надання послуг) для власних потреб моментом є день здійснення зазначеної передачі товарів (виконання робіт, надання послуг).

Податкова база визначається у гривнях. Якщо виручка або інші показники для визначення податкової бази виражені в іноземній валюті, то вони перераховуються в гривні за курсом Національного банку України на дату, що відповідає моменту визначення податкової бази;

б) платник податків повинен визначити розмір податкової ставки, встановленої щодо об'єкта оподаткування. Відповідно до статті 193 Податкового кодексу України, з податку на додану вартість діють відсоткові ставки у чотирьох розмірах, які наведені на рисунку 1.3.

Важливо, що у діяльності одного платника ПДВ можуть виникати операції, що оподатковуються за різними податковими ставками. У такому разі податкова база визначається окремо по кожному виду товарів (робіт, послуг), що оподатковуються за різними ставками. При застосуванні однакових ставок податкова база визначається сумарно за видам операцій, що оподатковуються за цією ставкою;

в) обчислення податку на додану вартість здійснюється платниками податків за підсумками податкового періоду, яким є календарний місяць (ст. 202 ПКУ). Сума податку визначається як відповідна ставці ПДВ відсоткова

частка бази оподаткування, а у разі здійснення операцій, що оподатковуються за різними ставками, як сума податку, обчислена окремо щодо кожної відповідної бази оподаткування.

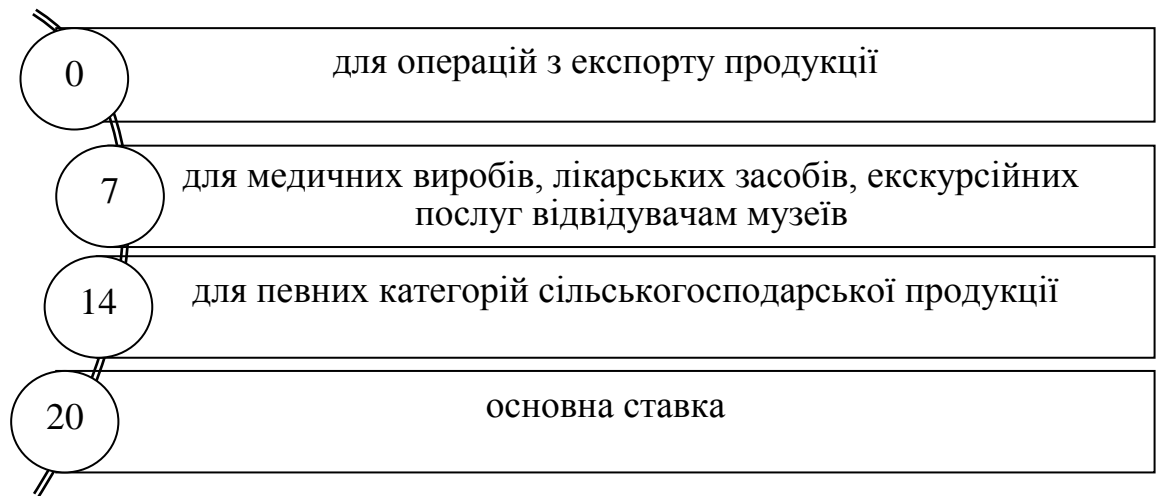

Рис. 1.3. Податкові ставки з податку на додану вартість [22]

г) обчислена сума податку може бути зменшена на суму податкового кредиту. До податкового кредиту відносяться суми ПДВ, сплачені/нараховані платником податку у зв'язку з:

- придбанням товарів, робіт, послуг, необоротних активів на митній території України;
- ввезенням товарів на митну територію України;
- сплатою ПДВ під час ввезення товарів, що переміщуються через митний кордон України без оформлення імпортової декларації, якщо такі суми вважаються податковими зобов'язаннями згідно з ПКУ;
- іншими сумами податку, що включаються до податкового кредиту відповідно до статті 198 та 201 ПКУ [22].

Податковий кредит формується щодо товарів (робіт, послуг), а також необоротних активів, придбаних для використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податків, у тому числі для їх подальшого постачання.

д) сума податку, що підлягає сплаті до бюджету, визначається як різниця між сумою податкових зобов'язань та сумою податкового кредиту, з

урахуванням коригувань, передбачених ПКУ. Якщо за підсумками податкового періоду сума податкового кредиту перевищує суму податкових зобов'язань, платник має право на бюджетне відшкодування, що здійснюється у порядку, визначеному ст. 200 ПКУ [22].

е) сплата ПДВ здійснюється платниками податків за підсумками кожного податкового періоду не пізніше 30-го числа календарного місяця, що настає за звітним періодом. Платники податків зобов'язані подати до контролюючих органів податкову декларацію з ПДВ у строк не пізніше 20-го числа місяця, що настає за звітним періодом (ст. 203, 204 ПКУ) [22]. Подані етапи на рисунку 1.4 узагальнюють процес обчислення та сплати ПДВ.

Рис. 1.4. Процес обчислення податку на додану вартість

Таким чином, основу формування надходжень податку на додану

вартість до бюджетної системи України становить порядок обчислення та сплати ПДВ, визначений Податковим кодексом України. Обов'язок зі сплати податку покладено на платників ПДВ – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, які здійснюють операції з постачання товарів, робіт, послуг, а також операції з постачання необоротних активів та майнових прав на митній території України.

Обчислення податку передбачає визначення податкової бази щодо кожної оподаткованої операції, яка виникає у межах господарської діяльності платника податків. До податкової бази застосовується ставка ПДВ, встановлена ст. 193 ПКУ, що дозволяє визначити суму податкових зобов'язань. Отримана сума може бути зменшена на податковий кредит, якщо платник податку має законні підстави для його формування відповідно до ст. 198 та 201 ПКУ [22].

Різниця між сумою податкових зобов'язань та сумою податкового кредиту підлягає сплаті до державного бюджету за підсумками кожного податкового періоду, яким для ПДВ є календарний місяць.

Підсумовуючи дослідження теоретичних аспектів, можна зробити висновок, що податок на додану вартість в Україні є непрямим загальнодержавним податком, який справляється з постачання товарів, робіт та послуг. Економічна сутність ПДВ полягає у вилученні до державного бюджету частини доданої вартості, створеної на всіх етапах виробництва та обігу товарів (робіт, послуг). Як непрямий податок, ПДВ фактично перекладається на кінцевого споживача, оскільки включається до ціни реалізації.

Порядок обчислення, сплати та адміністрування ПДВ регулюється розділом V Податкового кодексу України, який визначає основні елементи податку: платників, об'єкти оподаткування, податкову базу, ставки, податковий кредит, податкові зобов'язання та правила подання звітності. Дотримання встановленої законодавством методики обчислення ПДВ безпосередньо впливає на обсяги надходжень податку до державного

бюджету [22].

1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку та контролю податку на додану вартість

Податок на додану вартість є одним із ключових елементів податкової системи України та забезпечує вагомий частку надходжень до державного бюджету. Як універсальний непрямий податок, він впливає на ціни, структуру витрат підприємств, поведінку споживачів та загальні умови ведення господарської діяльності. Ефективність адміністрування ПДВ значною мірою залежить від правового механізму його справляння, чіткості нормативної бази та належної організації бухгалтерського обліку й податкового контролю. Система регулювання ПДВ в Україні включає законодавчі акти, підзаконні нормативні документи, методичні рекомендації, інструкції та електронні інформаційні ресурси, які забезпечують прозорість і контрольованість усіх етапів податкового процесу – від виникнення податкових зобов'язань до здійснення бюджетного відшкодування.

Основним нормативним документом, що визначає порядок справляння ПДВ, є Податковий кодекс України (ПКУ), зокрема розділ V «Податок на додану вартість», у якому окреслено всі ключові елементи податку: платників, об'єкти оподаткування, базу, ставки, правила визначення податкового кредиту та податкових зобов'язань, вимоги до податкової звітності та строки її подання [22]. ПКУ встановлює загальні принципи функціонування системи електронного адміністрування ПДВ, порядок реєстрації платників, ведення реєстру податкових накладних, проведення перевірок та узгодження податкових зобов'язань. Окремі статті Кодексу регламентують також відповідальність за порушення податкового законодавства, що є важливою складовою системи контролю.

Важливою складовою нормативно-правового забезпечення є бухгалтерське законодавство, яке окреслює загальні принципи ведення

обліку господарських операцій, у тому числі операцій, пов'язаних із ПДВ. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» визначає основні вимоги до відображення операцій у бухгалтерському обліку, що забезпечує достовірність інформації, на підставі якої розраховуються податкові зобов'язання. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) регламентують порядок обліку активів, зобов'язань, доходів та витрат, безпосередньо пов'язаних з визначенням бази оподаткування ПДВ. Узгодженість між фінансовим і податковим обліком є необхідною умовою для формування коректної податкової звітності.

Організація обліку ПДВ ґрунтується на принципах документального підтвердження, хронологічності та системності відображення господарських операцій. Для платників податку діє обов'язок складати та реєструвати податкові накладні й розрахунки коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Податкова накладна є первинним документом податкового обліку ПДВ і підтверджує факт виникнення податкового зобов'язання або права на податковий кредит. Нормативні акти Міністерства фінансів України деталізують правила складання податкових накладних, визначають форму декларації з ПДВ та порядок її заповнення, а також регламентують алгоритм взаємодії платника з контролюючим органом у процесі електронного адміністрування.

Електронне адміністрування ПДВ, запроваджене в Україні у 2015 році, суттєво змінило механізм обліку й контролю податку. Система електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ) працює на основі автоматичного співставлення даних податкових накладних, сум податкового кредиту та податкових зобов'язань. Головним нормативним актом, що регламентує її діяльність, є стаття 200¹ ПКУ [22]. Ця система передбачає відкриття спеціальних електронних рахунків, через які забезпечується рух коштів, пов'язаний із сплатою ПДВ. Наявність у платників так званого «реєстраційного ліміту» обмежує можливість реєстрації податкових

накладних сумою податку, фактично сплаченою до бюджету або накопиченою у вигляді попередньо сформованого податкового кредиту. Запровадження СЕА ПДВ дозволило зменшити обсяги податкових зловживань та фіктивного формування податкового кредиту, що є важливим кроком у напрямку посилення податкової дисципліни.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері ПДВ покладено на Державну податкову службу України (ДПС). Формами податкового контролю є камеральні, документальні та фактичні перевірки. Камеральна перевірка декларації з ПДВ здійснюється автоматично на основі аналізу поданих даних та інформації з ЄРПН; вона є основним видом контролю, який охоплює всі без винятку податкові декларації. Документальні перевірки проводяться на підставі ризик-орієнтованого підходу або при наявності підстав, визначених ПКУ, наприклад, у разі подання заяви про бюджетне відшкодування. Фактичні перевірки здійснюються здебільшого щодо підприємств, підозрюваних у порушеннях, пов'язаних із готівковими операціями або незаконним обігом товарів.

Важливою частиною нормативного регулювання є також механізм бюджетного відшкодування, який передбачає повернення платнику надмірно сплаченої суми ПДВ у разі, якщо податковий кредит перевищує податкові зобов'язання. Порядок бюджетного відшкодування визначено статтею 200 ПКУ [22]. Він регламентує умови, строки, процедури перевірки та форми підтвердження правомірності заявлених сум. Система автоматичного відшкодування ПДВ, що функціонує на базі єдиного реєстру заяв про відшкодування, забезпечує прозорість і черговість здійснення виплат.

Особливу роль у регулюванні обліку та контролю ПДВ відіграють підзаконні нормативні акти, зокрема накази Міністерства фінансів України, які затверджують форми податкової звітності, інструкції з бухгалтерського обліку, методичні рекомендації щодо оформлення господарських операцій та застосування електронних сервісів. Крім того, ДПС та Міністерство фінансів видають узагальнюючі податкові консультації, які уточнюють практичні

аспекти застосування норм законодавства та роз'яснюють спірні питання. Хоча консультації не мають сили закону, вони відіграють суттєву роль у формуванні єдиної практики правозастосування.

У сучасних умовах поступово розвивається цифрова інфраструктура податкового адміністрування, що включає електронний кабінет платника, автоматизовані системи перевірки ризикових операцій, механізми блокування та розблокування податкових накладних. Відповідні процедури регламентуються наказами Міністерства фінансів, зокрема тими, що визначають критерії ризиковості платників та операцій. Ці процедури спрямовані на боротьбу з фіктивним ПДВ-кредитом і забезпечення прозорості роботи платників, водночас потребують удосконалення для запобігання необґрунтованому блокуванню операцій.

Узагальнюючи, можна зазначити, що нормативно-правове забезпечення обліку та контролю ПДВ в Україні має багаторівневу структуру, яка включає як базові законодавчі положення, так і детальні регуляції технічних процедур. Податковий кодекс України виступає основним системоутворюючим документом, а підзаконні акти забезпечують практичну реалізацію визначених ним норм. Ефективність функціонування системи ПДВ значною мірою залежить від узгодженості нормативної бази, прозорості механізмів адміністрування та рівня цифровізації податкових процесів. Вдосконалення законодавства у цій сфері має бути спрямоване на спрощення процедур для добросовісних платників, мінімізацію податкових зловживань та підвищення ролі електронних інструментів контролю. Наявність чіткої нормативної основи створює умови для стабільного надходження ПДВ до бюджету, що є важливою складовою фінансової безпеки держави та її економічного розвитку.

Висновки до розділу 1

1. Податок на додану вартість посідає провідне місце в податковій

системі України, формуючи значну частку бюджетних надходжень та виконуючи важливі фіскальні й регуляторні функції. У наукових джерелах різні автори одноставно визначають ПДВ як універсальний непрямий податок, що повністю перекладається на кінцевого споживача та виступає стабільним джерелом наповнення бюджету. Його багатозначний характер і застосування залікового методу роблять податок ефективним інструментом мінімізації каскадного ефекту, а також механізмом взаємного контролю між учасниками господарських операцій.

2. З економічної точки зору ПДВ прямо пов'язаний із процесом формування доданої вартості та є одним з основних чинників забезпечення макроекономічної стабільності. Як податок на споживання, він демонструє відносну стійкість до економічних циклів і забезпечує стабільні надходження навіть у періоди криз. Водночас його регресивний ефект потребує врахування соціальної складової та застосування знижених ставок для життєво необхідних товарів. У структурі державного бюджету ПДВ традиційно є найбільшим джерелом доходів, що зумовлено широкою базою оподаткування та високою еластичністю щодо обсягів споживання.

3. Податок на додану вартість в Україні є одним із ключових загальнодержавних непрямих податків, порядок справляння якого детально врегульовано розділом V Податкового кодексу України. Аналіз теоретичних засад ПДВ показує, що його механізм ґрунтується на чітко визначених елементах оподаткування, серед яких особливе значення мають платники податку, об'єкти оподаткування, податкова база та ставки. Саме їх регламентація забезпечує єдність підходів до визначення податкових зобов'язань та формує правову основу для справляння ПДВ.

4. Дослідження свідчить, що ПДВ охоплює широкий спектр господарських операцій – від постачання товарів і послуг до ввезення продукції на митну територію України. Водночас законодавство передбачає низку випадків, коли операції не є об'єктами оподаткування або звільняються від нього, що дозволяє збалансувати фіскальні та економічні інтереси

держави й суб'єктів господарювання. Особливу роль у механізмі ПДВ відіграє податковий кредит, який дає змогу зменшувати податкові зобов'язання платника та забезпечує нейтральність податку щодо бізнесу.

5. Порядок обчислення та сплати ПДВ, включаючи визначення податкової бази, ставки, формування податкового кредиту і подачу звітності, є комплексним і вимагає точного дотримання законодавчих норм. Саме коректність виконання цих процедур обумовлює повноту надходжень до державного бюджету та ефективність функціонування системи адміністрування податку.

6. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю ПДВ в Україні формує комплексну та багаторівневу систему, що забезпечує прозорість і передбачуваність податкових процесів. Центральним елементом регулювання є Податковий кодекс України, який визначає порядок виникнення податкових зобов'язань, формування податкового кредиту, подання звітності та проведення податкового контролю. Важливу роль відіграють також бухгалтерське законодавство, підзаконні акти та методичні роз'яснення, що забезпечують узгодженість фінансового й податкового обліку та коректність документального оформлення операцій.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» зареєстровано у місті Дніпро, код ЄДРПОУ 45035075. Статутний капітал – 500000 грн. Керівник – Рудовол Пауліна Сергіївна. Компанія працює на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ. Компанія позиціонує себе як логістична / транспортно-експедиційна: основний вид діяльності «інша допоміжна діяльність у сфері транспорту». Водночас ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» надає широкий спектр послуг: міжнародні вантажні перевезення, у тому числі генеральні (FTL), збірні (LTL), перевезення наливних, небезпечних (ADR), температурних, негабаритних і тяжких вантажів.

ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» працює на міжнародному ринку логістичних послуг: здійснює перевезення з Європи в Україну та навпаки. Компанія позиціонує себе як надійний партнер для клієнтів у промисловому секторі, працюючи за стандартами, які відповідають вимогам провідних європейських підприємств. Серед послуг не лише власне транспортування, але й організація логістики «під ключ»: брокерське та митне супроводження вантажів, консолідація вантажів у країнах ЄС, допоміжні логістичні сервіси для бізнесу. У 2024 році компанія отримала міжнародний сертифікат ISO 9001:2018, що свідчить про відповідність її системи управління та якості надання послуг загально визнаним міжнародним стандартам. Це підвищує довіру до ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» як до перевіреного логістичного партнера, що дотримується вимог безпеки, надійності та якості.

В додатку А наведені зміни у структурі майна та капіталу ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» у період 2020–2024 років. Загальний обсяг активів та пасивів підприємства за цей період скоротився з 29902 тис. грн до 23803 тис. грн, що становить 79,60 % від рівня базового періоду. Це свідчить про

зменшення масштабів діяльності та зниження вартості майнового потенціалу.

Необоротні активи підприємства зменшилися на 12,53 % і у 2024 році становили 8024 тис. грн. Основні засоби залишаються ключовою складовою цієї групи активів: їх вартість скоротилася з 9173 тис. грн до 7947 тис. грн, тобто на 13,37 % від рівня 2020 року.

Оборотні активи демонструють ще більш суттєве скорочення на 23,88 % від рівня 2020 року. Зменшення їх загальної суми пов'язане насамперед зі значним падінням обсягів грошових коштів та їх еквівалентів. Так, у 2020 році вони становили 10870 тис. грн, тоді як у 2024 році лише 1777 тис. грн. Це може свідчити про зростання фінансового навантаження, потребу у фінансуванні поточної діяльності або зниження ліквідності.

Водночас ряд статей оборотних активів демонструють зростання. Зокрема, поточна дебіторська заборгованість збільшилася з 9430 тис. грн до 13 644 тис. грн, що несуттєво покращує структуру активів, але може бути ознакою зростання комерційних ризиків. Найбільш динамічно зросли запаси: з нульового значення до 27 тис. грн. Хоча обсяги незначні, темп зростання свідчить про появу у підприємства складу ресурсів, яких раніше не було. Також суттєво зросли інші оборотні активи на 133,92 %. Натомість витрати майбутніх періодів скоротилися більш ніж удвічі, що свідчить про оптимізацію попередньо сплачених витрат.

Загальна сума капіталу у 2024 році дорівнює загальній сумі майна – 23803 тис. грн, що відповідає принципу балансової рівноваги. Динаміка власного капіталу є однією з найпомітніших позитивних змін. Якщо у 2020 році він становив лише 1252 тис. грн, то у 2024 році зріс до 5317 тис. грн, що дорівнює 3424,52 % від базового показника. Таке суттєве зростання може бути наслідком накопичення нерозподіленого прибутку, зменшення збитків минулих років або внутрішніх реінвестицій. При цьому розмір зареєстрованого капіталу залишався сталим – 500 тис. грн.

Сума зобов'язань і забезпечень підприємства значно зменшилася на 35,48 % від рівня 2020 року. Довгострокові зобов'язання, навпаки, зросли

вдвічі на 113,29 %, що може свідчити про залучення підприємством довгострокового фінансування. Проте поточні зобов'язання скоротилися майже на третину до 18203 тис. грн у 2024 році. Скорочення поточної кредиторської заборгованості від 28243 тис. грн до 17869 тис. грн свідчить про покращення розрахункової дисципліни або зменшення обсягів господарських операцій.

В додатку Б наведена динаміка вартості, оновлення та стану основних засобів ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» упродовж 2020–2024 років. На початок 2020 року вартість основних засобів становила 9612 тис. грн, тоді як у 2024 році вона дещо збільшилась до 9687 тис. грн. Це свідчить про повільне, але стабільне зростання активної частини основного капіталу. Протягом аналізованого періоду обсяги надходження основних засобів збільшилися більш ніж удвічі: якщо у 2020 році їх надійшло на суму 193 тис. грн, то у 2024 році – вже 421 тис. грн. Обсяги вибуття також зросли з 20 тис. грн до 42 тис. грн, що складає 110 %. Однак темпи оновлення переважають темпи вибуття, що забезпечує загальне збільшення остаточної вартості основних засобів на кінець року: з 9612 тис. грн у 2020 році до 9740 тис. грн у 2024 році.

Важливою характеристикою є нарахування амортизації: якщо у 2020 році вона не здійснювалася, то в 2024 році сума амортизаційних відрахувань склала 584 тис. грн. Це пояснює значне збільшення суми зносу. Так, знос на початок року зріс із 439 тис. грн до 1209 тис. грн., а на кінець року до 1794 тис. грн. Така динаміка свідчить про активне використання основних засобів та накопичення їх зносу, що з одного боку є нормальним процесом, а з іншого – вимагає підвищення інвестиційної активності для запобігання моральному старінню активів.

Показники руху основних засобів також демонструють зміни. Річний приріст вартості у 2024 році становить 53,1 тис. грн, темп зростання – 100,5 %, а темп приросту – 0,55 %. Це підтверджує низькі, але позитивні темпи оновлення. Коефіцієнт оновлення зріс із 2,01 % до 4,32 %, тобто більш ніж

удвічі. Коефіцієнт вибуття також збільшився з 0,21 % до 0,43 %. Період можливого повного оновлення скоротився з 55,56 року до 25,72 року, що свідчить про прискорення оновлення основних засобів, хоча такі строки все одно є надто великими для активів виробничого призначення.

Коефіцієнти заміни та розширення вказують на зміни структури відтворення основного капіталу. Коефіцієнт заміни зменшився з 10,36 % до 9,98 %, а коефіцієнт розширення – з 5,37 % до 2,37 %, що може означати переорієнтацію підприємства з інтенсивного розширеного відтворення до підтримання існуючих потужностей.

Окремої уваги заслуговують показники технічного стану основних засобів. Коефіцієнт зносу на початок року зріс із 4,6 % до 12,5 %, а на кінець року з 4,6 % до 18,5 %. Це свідчить про суттєве старіння активів: їх придатність зменшилася з 95,4 % до 81,5 % на кінець 2024 року. Таке погіршення технічного стану потребує збільшення капіталовкладень у модернізацію та заміну зношених засобів.

В додатку В наведені ключові показники фінансових результатів діяльності ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020 та 2024 роки, включно з чистим доходом від реалізації продукції, операційними витратами, валовим та чистим прибутком, а також показниками рентабельності.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2020 році становив 32935 тис. грн, а у 2024 році знизився майже вдвічі до 15121 тис. грн, що становить лише 45,91 % від рівня базового року. Це свідчить про суттєве скорочення обсягів реалізації та потенційне зменшення ринкової частки підприємства або зміни у продуктивній структурі. Одночасно відбулися значні зміни у структурі витрат.

Операційні витрати за аналізований період демонструють неоднорідну динаміку. Собівартість реалізованої продукції скоротилася критично з 26249 тис. грн. у 2020 році до 439 тис. грн у 2024 році, що пояснює зростання валового прибутку та рентабельності. Інші операційні витрати, навпаки, зросли майже втричі з 6707 тис. грн. до 13671 тис. грн., що відображає

збільшення витрат, не пов'язаних із виробництвом продукції, таких як адміністративні та збутові витрати або разові статті витрат.

Валовий прибуток підприємства зріс із 6686 тис. грн у 2020 році до 14682 тис. грн у 2024 році, що складає 219,58 % від початкового рівня. Його частка у структурі доходу зросла в декілька разів з 20,30 % до 97,10 %, або у 4,78 рази. Така динаміка пояснюється радикальним скороченням собівартості реалізованої продукції при одночасному зростанні інших операційних витрат, що фактично збільшило маржинальну частку доходів.

Прибуток від операційної діяльності за цей період також суттєво зріс з 918 тис. грн до 2168 тис. грн., або на 136,25 %. Такий результат демонструє ефективне управління операційними процесами підприємства, навіть попри зменшення обсягів продажів. Фінансові та інвестиційні доходи та витрати у 2020 та 2024 роках відсутні, що спрощує структуру фінансового результату і свідчить про обмежену фінансову діяльність підприємства поза операційною сферою.

Рентабельність чистого прибутку у відношенні до доходу від реалізації також продемонструвала суттєве покращення з 2,28 % у 2020 році до 14,34 % у 2024 році. Відношення чистого прибутку до валового прибутку зросло з 11,25 % до 14,76 %, що свідчить про покращення контролю над витратами та зростання ефективності діяльності підприємства.

Додаток Д демонструє динаміку ключових показників фінансової стійкості ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за період 2020–2024 років. Коефіцієнт автономії, який відображає частку власного капіталу у структурі фінансування підприємства, у 2020 році становив лише 0,042, що свідчило про надзвичайно високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. До 2024 року цей показник зріс до 0,223 або в 5,3 рази порівняно з базовим роком, що свідчить про значне покращення фінансової незалежності. Разом із тим, коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився з 0,958 до 0,777 або 19,94 %, що підтверджує зменшення частки позикових ресурсів у загальному фінансуванні.

Коефіцієнт фінансування, що відображає співвідношення власного капіталу до позикового, зріс із 0,044 у 2020 році до 0,288 у 2024 році, це свідчить про суттєве підвищення ролі власного капіталу у забезпеченні фінансової діяльності підприємства, що позитивно впливає на його платоспроможність та зменшує фінансовий ризик. Показник фінансового ризику, навпаки, знизився з 22,876 до 3,477 на 74,8%, що означає суттєве зменшення потенційної небезпеки неплатоспроможності та підвищення стабільності підприємства.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів у 2024 році зріс трохи порівняно з 2020 роком з 0,904 до 0,950 або 4,99 %, що свідчить про незначне збільшення частки довгострокових позик у структурі залученого капіталу, однак загалом ці позики залишаються контрольованими. Коефіцієнт структури залученого капіталу також збільшився з 0,005 до 0,015, що свідчить про невелике збільшення частки залученого капіталу у загальному фінансуванні.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який визначає частку вільних коштів у власному капіталі, покращився з -7788 до -2425, залишаючись негативним, що свідчить про обмежену здатність підприємства використовувати власний капітал для оперативних потреб. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів також покращився з -0,376 до -0,154, а коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів знизився з 1,030 до 0,130, що говорить про обмежену ліквідність і необхідність підвищення ефективності використання оборотних ресурсів.

Показники реальної вартості майна та основних засобів демонструють стабільне покращення. Коефіцієнт реальної вартості майна зріс з 0,307 до 0,335, а коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні збільшився з 0,307 до 0,334. Це свідчить про посилення матеріальної бази підприємства та покращення співвідношення між бухгалтерською та ринковою вартістю активів. Коефіцієнт накопичення амортизації за цей період зріс з 0,046 до 0,184, що відображає прискорене нарахування амортизаційних відрахувань і

відповідне старіння основних засобів.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів зменшився з 2,26 до 1,966, що свідчить про зниження питомої ваги оборотних активів у загальній структурі майна підприємства і можливе зростання довгострокових інвестицій у основні засоби. Така динаміка разом із покращенням коефіцієнта автономії та зниженням фінансового ризику свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення його здатності самостійно фінансувати діяльність.

Додаток Е відображає основні фінансові показники підприємства, пов'язані з ліквідністю активів, здатністю своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та ефективністю використання оборотних ресурсів.

Ліквідність активів характеризується трьома групами: високоліквідні (A1), середньоліквідні (A2) та низьколіквідні (A3) активи. Високоліквідні активи, що включають гроші та їх еквіваленти, у 2020 році становили 10870 тис. грн, а у 2024 році суттєво скоротилися до 1777 тис. грн., або лише 16,35 % від рівня 2020 року. Це може свідчити про значне використання грошових коштів для покриття інших потреб, інвестицій або погашення зобов'язань. Середньоліквідні активи, що включають короткострокові дебіторські заборгованості та інші швидко реалізовані активи, збільшилися з 9504 тис. грн до 13815 тис. грн., що вказує на зростання оборотних ресурсів, які можуть бути конвертовані у грошові кошти у короткий термін. Низьколіквідні активи у 2024 році становили лише 27 тис. грн., при відсутності у 2020 році, що зумовлює їхню незначну питому вагу, проте демонструє збільшення вкладень у активи з тривалішим періодом реалізації.

Структура зобов'язань також зазнала змін. Найбільш строкові зобов'язання (П1) скоротилися з 28243 тис. грн. у 2020 році до 17869 тис. грн. у 2024 році, що свідчить про часткове погашення великих фінансових зобов'язань або перерозподіл боргового портфелю. Короткострокові зобов'язання (П2) зросли з 274 тис. грн. до 335 тис. грн., а довгострокові зобов'язання (П3) збільшилися з 132 тис. грн. до 282 тис. грн., що відображає

зростання частки довгострокових боргових зобов'язань у структурі пасивів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що відображає здатність підприємства погасити найстроковіші зобов'язання за рахунок грошових коштів, знизився з 0,38 до 0,10, що сигналізує про зменшення наявності швидко реалізованих ресурсів для негайного покриття зобов'язань. Проміжний коефіцієнт покриття зріс з 0,71 до 0,85, а коефіцієнт покриття загальної ліквідності з 0,73 до 0,87, що свідчить про покращення покриття короткострокових зобов'язань за рахунок більш широкого набору ліквідних активів. Коефіцієнт загальної платоспроможності збільшився з 1,04 до 1,29 або 23,37 %, що говорить про підвищення фінансової стійкості та зменшення ризику неплатоспроможності.

Коефіцієнт обертання оборотних активів зменшився з 1,59 до 0,93, що свідчить про зниження швидкості обороту коштів у підприємстві. Одночасно коефіцієнт завантаження оборотних активів збільшився з 0,63 до 1,08, демонструючи зростання питомої частки активів, залучених у виробництво та реалізацію продукції.

Тривалість одного обороту оборотних активів зросла з 227 до 387 днів, що вказує на збільшення часу, необхідного для перетворення активів на грошові кошти. Така динаміка може свідчити про уповільнення операційного циклу, можливі проблеми з обіговістю або збільшення запасів і дебіторської заборгованості.

В додатку Ж відображаються основні показники ділової активності підприємства, що дозволяють оцінити ефективність використання капіталу, оборотних і необоротних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості протягом 2020–2024 років.

Аналіз коефіцієнтів обертання показує значне уповільнення операційних процесів. Загальний коефіцієнт обертання капіталу знизився з 1,10 до 0,62, а коефіцієнт обертання оборотних активів з 3,59 до 1,83, що вказує на суттєве зменшення ефективності використання обігових коштів. Тривалість одного обороту оборотних активів зросла з 100 до 197 днів, що

майже вдвічі подовжує період обігу ресурсів і може впливати на ліквідність підприємства.

Фондовіддача необоротних активів знизилася з 26,30 грн до 3,57 грн., що свідчить про відносно низьку ефективність використання довгострокових активів у формуванні доходу. Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції та товарів скоротився з 82338,25 до 1042,81, що відображає суттєве зниження швидкості обігу готової продукції та запасів.

Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості зменшився з 3,49 до 1,08, а тривалість одного обороту дебіторської заборгованості збільшилася з 103 до 333 днів, що свідчить про зростання періоду очікування платежів від контрагентів і потенційні ризики ліквідності. Коефіцієнт обертання власного капіталу знизився з 26,30 до 3,57, а тривалість одного обороту власного капіталу зростає з 14 до 101 дня, що відображає зниження ефективності використання власних ресурсів для формування доходу та прибутку.

Загалом, динаміка показників ділової активності ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020–2024 роки демонструє суттєве зниження ефективності використання капіталу та оборотних активів, збільшення тривалості оборотності ресурсів, накопичення дебіторської заборгованості та уповільнення обороту готової продукції. Разом із зменшенням доходів це вказує на необхідність оптимізації управління активами, скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості та підвищення ефективності використання основних і оборотних фондів для відновлення фінансової стабільності та операційної ефективності підприємства.

Комплексна рейтингова оцінка фінансового стану ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020–2024 рр. (Додаток 3) свідчить про стабільну роботу підприємства та поступове зміцнення окремих фінансових позицій, що підтверджується незмінним рейтингом «А» протягом усіх п'яти років (рис. 2.1).

Показники ліквідності демонструють повільне, але впевнене зростання:

коефіцієнт поточної ліквідності підвищився з 0,73 до 0,87, а швидкої з 0,71 до 0,85. Це вказує на поступове покращення здатності підприємства покривати короткострокові зобов'язання, хоча значення все ще нижчі за рекомендовані, що потребує подальшої роботи з оптимізації структури активів.

Рис. 2.1. Динаміка інтегрованого показника фінансового стану ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020–2024 рр.

Ділова активність має неоднозначну динаміку. Період оборотності дебіторської заборгованості різко зростає, досягнувши максимуму у 2023 р. 429,77 днів, що свідчить про уповільнення повернення коштів. Лише у 2024 р. показник зменшився до 332,98 днів, однак залишається проблемним. Водночас оборотність активів та виробничих фондів зберігає стабільно високі рейтинги, що підтримує загальну ефективність операційної діяльності.

Фінансова незалежність підприємства поступово знижується: коефіцієнт автономії зменшився з 95,81% до 77,66%, що відображає зростання залежності від залучених коштів. Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних ресурсів, хоч і покращилась у 2024 р., все ж залишається від'ємною, що вказує на нестачу власного обігового капіталу.

Показники рентабельності демонструють циклічні коливання: після падіння у 2023 р. підприємство суттєво наростило прибутковість у 2024 р., де рентабельність продажу, активів і власного капіталу знову досягла високих

рейтингових оцінок.

Знос основних засобів неухильно зростає з 4,56% до 18,41%, що вказує на посилення технічного старіння та потенційні майбутні витрати на оновлення виробничих ресурсів. Ще більш критичним залишається рівень простроченої кредиторської заборгованості: хоча у 2024 р. він знизився до 118,48%, значення все ще є надмірним. Така динаміка може створювати ризики для ліквідності, підвищувати фінансові навантаження та впливати на здатність підприємства виконувати зобов'язання вчасно.

Попри окремі проблемні тенденції, інтегрований показник фінансового стану у 2024 р. зріс до 7,65 у порівнянні з 2023 р., що свідчить про загальне зміцнення позицій підприємства та ефективність управлінських рішень.

2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» відіграє ключову роль у забезпеченні достовірності фінансових даних, контролі за господарськими операціями та формуванні аналітичної інформації для управлінських рішень. Ефективність облікового процесу визначається як технічними засобами, так і рівнем організації роботи бухгалтерського апарату, якістю первинної документації та системою внутрішнього контролю.

ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» використовує автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку, реалізовану в програмному середовищі «1С: Підприємство 8.3», конфігурація «Управління торговим підприємством для України». Такий підхід забезпечує високу швидкість обробки інформації та мінімізує ручну працю. Автоматизація дозволяє формувати проводки в режимі реального часу, здійснювати аналітичний і синтетичний облік паралельно, оперативно отримувати фінансову, податкову та управлінську звітність.

Важливо зазначити, що рівень ефективності автоматизації значною мірою залежить від правильного налаштування програмного забезпечення та дисципліни введення первинних даних. У ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» налаштування «1С: Підприємство 8.3» здійснено коректно, проте відсутність регламентованих внутрішніх процедур інколи призводить до нерівномірного навантаження на бухгалтерів та необхідності ручних коригувань.

Бухгалтерський апарат ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» складається з трьох фахівців, що є типовим для підприємств малого та середнього бізнесу. Зазвичай функції розподіляються таким чином:

- головний бухгалтер відповідає за організацію облікового процесу та складання звітності;
- бухгалтер з розрахунків веде податковий облік, розрахунки з контрагентами, ПДВ;
- бухгалтер з обліку активів або зарплати – облік запасів, основних засобів, розрахунки із працівниками.

Таке кадрове наповнення забезпечує виконання базових облікових функцій. Проте за умов збільшення документообігу або розширення діяльності навантаження на бухгалтерію суттєво зростає, що може негативно впливати на своєчасність відображення операцій.

В ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» сформована часткова система управлінського обліку, яка охоплює окремі елементи контролю та аналізу. До найбільш розвинених ділянок належать:

- контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- щомісячний аналіз витрат;
- внутрішні звіти щодо продажів та фінансових результатів;
- оперативний моніторинг руху грошових коштів.

Водночас система управлінського обліку не є повністю регламентованою. Відсутні затверджені форми внутрішньої звітності, графіки подання інформації між підрозділами, а контроль господарських операцій здійснюється переважно у вигляді вибіркового перевірок. Це знижує

якість управлінського аналізу та ускладнює оперативне реагування на фінансові ризики.

Важливою проблемою у роботі бухгалтерії є повна відсутність затвердженого графіка документообігу. Це призводить до таких недоліків:

- неритмічне надходження первинних документів;
- затримки у відображенні господарських операцій;
- ризик несвоєчасної реєстрації податкових накладних у ЄРПН;
- необхідність аврального режиму роботи наприкінці звітного періоду.

Відсутність графіка документообігу порушує принципи чіткості, системності та послідовності, що є основою належної організації бухгалтерського процесу.

Облікова політика ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» відповідає вимогам НП(С)БО та містить основні положення щодо методів обліку активів, зобов'язань і доходів, а саме:

- амортизація основних засобів здійснюється прямолінійним методом;
- запаси оцінюються за середньозваженою собівартістю;
- фінансові результати визначаються за принципом нарахування;
- податковий облік організований відповідно до Податкового кодексу України;
- облік ведеться в електронній формі.

Однак облікова політика недостатньо деталізує порядок ведення внутрішнього контролю, документообігу та особливості обліку нестандартних операцій, що знижує її практичну цінність як інструмента регулювання облікового процесу.

Основні недоліки, виявлені в організації обліку, включають:

1. Відсутність графіка документообігу, що призводить до затримки обробки документів, ризики податкових порушень.
2. Нечітка система внутрішнього контролю, що підвищує ймовірність помилок, неточностей у звітності.

3. Перевантаження бухгалтерів у пікові періоди, що може призвести до можливості допущення технічних помилок.
4. Недостатня деталізація облікової політики, отже, неоднозначне трактування правил обліку працівниками.
5. Обмежена автоматизація управлінського обліку загрожує зниженню якості планування та аналізу.

Ці недоліки безпосередньо впливають на якість фінансової інформації, можуть призводити до фінансових втрат, штрафів та неправильно ухвалених управлінських рішень.

2.3. Організації обліку податку на додану вартість на підприємстві

Облікова політика ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» визначає правила, принципи й методи, за якими формуються всі показники фінансової звітності. Її затвердження забезпечує послідовність ведення обліку, прозорість операцій та відповідність законодавчим вимогам України. Облікову політику облікову політику ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» встановлює наказ про облікову політику, який регламентує порядок організації бухгалтерського обліку, використання методів оцінки активів і зобов'язань, формування доходів і витрат, а також правила податкового обліку. В додатку К представлено фрагмент наказу про облікову політику ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» щодо податку на додану вартість

У ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» податок на додану вартість обліковується відповідно до вимог чинного податкового та бухгалтерського законодавства України, а саме Податкового кодексу, Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та нормативних актів, що регулюють порядок складання і реєстрації податкових накладних. У межах облікової політики підприємства визначено єдиний порядок формування податкових зобов'язань і податкового кредиту, а також правила документального оформлення та внутрішнього контролю операцій з ПДВ.

Підприємство використовує автоматизовану систему бухгалтерського обліку «1С: Підприємство 8.3», яка дозволяє здійснювати облік ПДВ у режимі реального часу, формувати первинні документи в електронній формі та забезпечувати їхню подачу до Єдиного реєстру податкових накладних. Податкові зобов'язання з ПДВ визнаються за принципом «першої події» – тобто на дату здійснення передоплати або на дату відвантаження товарів чи надання послуг. Податковий кредит формується на підставі зареєстрованих у ЄРПН податкових накладних та розрахунків коригування, що підтверджують фактичне придбання товарів, послуг або необоротних активів для цілей господарської діяльності.

Усі податкові накладні підприємство складає виключно в електронному вигляді з використанням кваліфікованого електронного підпису відповідальних осіб. На рівні облікової політики встановлено, що головний бухгалтер несе відповідальність за своєчасність реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування, а також за відповідність їх змісту первинним документам. Окремо регламентовано порядок формування ПДВ за імпорнтними операціями: суми податку включаються до податкового кредиту лише після фактичної сплати, що підтверджується митними деклараціями.

Аналітичний облік ПДВ ведеться за видами операцій, серед яких – оподаткування за основною ставкою 20 %, звільнені операції, імпорнтні операції та коригування попередніх податкових зобов'язань. Щомісяця бухгалтерська служба проводить внутрішню звірку сум ПДВ між даними податкових накладних, первинними документами та оборотно-сальдовими відомостями, що дозволяє забезпечити достовірність даних декларації з ПДВ.

Особливу увагу в межах наказу приділено процедурі виправлення помилок у вже зареєстрованих податкових накладних. У разі необхідності бухгалтерія зобов'язана скласти розрахунок коригування та забезпечити його реєстрацію у встановлені строки. Крім того, облікова політика передбачає внутрішній контроль за правильністю оформлення документів, законністю

проведення операцій та дотриманням регламентів електронного документообігу.

Таким чином, пункт облікової політики щодо ПДВ формує комплексний підхід до організації податкового обліку: від визначення моменту виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту до регламентації внутрішнього контролю та відповідальності персоналу. Такий підхід забезпечує прозорість, своєчасність і коректність обліку ПДВ, зменшуючи ризики податкових порушень та санкцій.

Одним із важливих елементів організації бухгалтерського обліку є правильно розроблений і затверджений графік документообігу, який визначає порядок руху первинних документів від моменту їх складання до передачі в архів. У ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» такий графік на момент дослідження відсутній, що є суттєвим недоліком у системі організації бухгалтерського обліку та контролю.

Найбільш суттєвий вплив відсутність графіка документообігу має на облік ПДВ, оскільки своєчасна реєстрація податкових накладних і правильність їх складання напряму залежить від оперативності надходження первинних документів. Через це виникають випадки прострочення реєстрації податкових накладних, що тягне за собою штрафні санкції, втрату права на податковий кредит та ризик податкових донарахувань. Відсутність чітко встановлених строків передачі документів від відділів продажу, логістики або закупівель створює додаткове навантаження на бухгалтерію ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» та підвищує ймовірність помилок у податковому обліку.

Відсутність графіка документообігу в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є системним недоліком, який негативно впливає як на якість ведення бухгалтерського обліку, так і на своєчасність формування податкової звітності, особливо у сфері ПДВ. Впровадження структурованого, детально прописаного графіка документообігу є необхідним кроком для підвищення ефективності управлінського та бухгалтерського процесів на підприємстві.

Організація обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» охоплює дві ключові складові: формування податкових зобов'язань та визначення податкового кредиту. Податкові зобов'язання виникають у момент першої події: або під час отримання передоплати від покупця, або в момент відвантаження товарів та надання послуг. Така модель обліку вимагає тісного зв'язку бухгалтерії ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» з відділом продажу, складським та логістичним підрозділами. Важливо, щоб усі первинні документи були оформлені коректно, оскільки помилки у реквізитах можуть призвести до неможливості реєстрації податкової накладної та подальших фінансових санкцій.

Віднесення сум до податкового кредиту здійснюється на підставі зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних документів. Тому бухгалтери мають забезпечувати постійний моніторинг реєстрації накладних поставачальниками, своєчасно звіряти розрахунки та контролювати наявність підтверджувальних документів. Важливо також здійснювати внутрішній аналіз правомірності включення сум ПДВ до податкового кредиту, адже податкові органи приділяють особливу увагу операціям із ризиковими контрагентами.

Первинні документи підтверджують правомірність податкового кредиту, формують податкові зобов'язання та забезпечують достовірність податкової звітності. Правильне оформлення, своєчасне отримання та реєстрація первинних документів, що містять суму ПДВ, є обов'язковою умовою дотримання податкового законодавства.

У первинному обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» основним документом, що засвідчують здійснення операцій, виступає податкова накладна. Вона складається в електронній формі та підлягає обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН).

Для первинного обліку важливими є такі аспекти:

- дата складання податкової накладної повинна відповідати даті виникнення податкових зобов'язань;

- дата реєстрації накладної визначає право на податковий кредит;
- накладна повинна містити всі обов'язкові реквізити (номенклатура, ставки, коди УКТ ЗЕД або ДКПП, сума ПДВ, підпис ЕЦП);
- накладна повинна бути правильно відображена у бухгалтерській програмі (1С, М.Е.Дос).

До документів, які підтверджують реальність господарської операції і є основою для складання податкових накладних, належать: видаткові накладні, акти виконаних робіт/наданих послуг, товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, договори та специфікації, банківські виписки при передоплатах. Усі ці документи повинні зберігатися, перевірятися бухгалтером і вноситися в систему обліку у встановлені строки. Схематично рух документів із ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» наведено на рисунку 2.2.

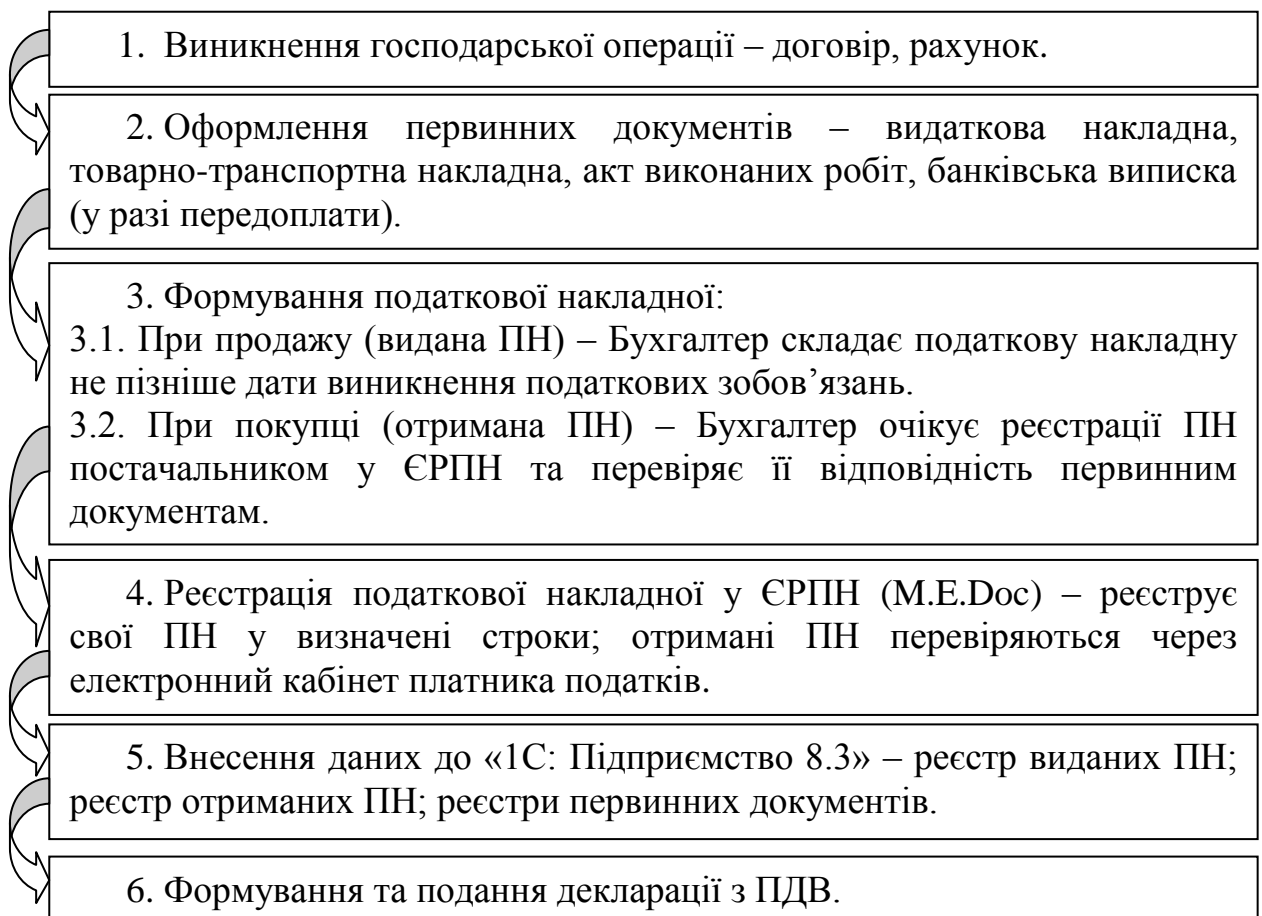

Рис. 2.2. Блок-схема руху первинних документів з обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС»

Основним рахунком, що використовується для узагальнення інформації

про розрахунки з бюджетом за ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є рахунок 641 «Розрахунки за податками», а саме його субрахунки:

- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит».

Узагальнена схема організації обліку ПДВ в «1С: Підприємство 8.3», наведена на рисунку 2.3 він відображає логіку руху документів, проводок і формування звітності.

Рис. 2.3. Схема організації обліку ПДВ в «1С: Підприємство 8.3» ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС»

У програмі «1С: Підприємство 8.3» використовується автоматичне формування проводок відповідно до налаштувань облікової політики ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС». Після занесення документа система самостійно визначає суму ПДВ, формує відповідні бухгалтерські записи та включає інформацію до реєстрів податкових накладних. В програмі 1С автоматично:

- розраховує суму податку за встановленою ставкою (20 %);
- розподіляє суму ПДВ між рахунками (641, 644, 631, 702 та ін.);
- контролює наявність зареєстрованих податкових накладних;

- формує податковий кредит та податкові зобов'язання;
- заповнює податкову декларацію з ПДВ.

Це робить систему одним із найефективніших інструментів автоматизації податкового обліку

Для кожної операції в реєстрі «ПДВ Продажі» фіксується дата виникнення зобов'язання та сума податку. Система також формує податкову накладну, яку бухгалтер зареєструє у ЄРПН через М.Е.Дос.

Отже, організація обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» – це комплекс взаємопов'язаних заходів, що охоплюють регламентацію облікової політики, формування первинних документів, автоматизацію облікових процесів, ведення податкових реєстрів, своєчасну реєстрацію документів у ЄРПН. Ефективна побудова цього процесу забезпечує підприємству фінансову стабільність, зменшення податкових ризиків та підвищення прозорості господарських операцій.

2.4. Удосконалення організації обліку податку на додану вартість на підприємстві

Організація обліку податку на додану вартість суттєво впливає на фінансову стабільність, ліквідність і якість взаємодії з контролюючими органами. У сучасних умовах функціонування бізнесу, що характеризуються значними змінами податкового законодавства, зростанням обсягів електронного документообігу, а також посиленням податкового контролю, особливої актуальності набуває питання удосконалення системи організації обліку ПДВ.

Для мінімізації ризиків блокування податкових накладних, помилок у формуванні податкового кредиту, штрафних санкцій та спотворення даних податкової звітності необхідним пропонуємо для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» розробити та затвердити графік документообігу з ПДВ (табл. 2.1), який визначатиме строки створення, перевірки, погодження та передачі

документів між підрозділами.

Таблиця 2.1

Графік документообігу з обліку ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО
СОЛЮШИНС»

№	Документ	Відповідальний	Строки
Первинні документи від контрагентів (вхідні)			
1	Отримання первинних документів (накладні, акти, ТТН, договори)	Менеджер / відділ закупівель	Протягом 1 дня від дати отримання товару/послуги
2	Перевірка первинних документів	Бухгалтер	1–2 робочі дні
3	Моніторинг реєстрації ПН від постачальників	Бухгалтер з ПДВ	Щоденно
Формування податкового кредиту			
4	Занесення отриманих ПН до облікової системи	Бухгалтер з ПДВ	У день реєстрації ПН
5	Перевірка відповідності ПН первинним документам	Бухгалтер з ПДВ	1 день
6	Формування реєстру податкового кредиту	Головний бухгалтер	До 2 числа наступного місяця
Вихідні податкові накладні			
7	Формування ПН/РК	Бухгалтер з ПДВ	У день виникнення першої події
8	Перевірка правильності ПН/РК	Головний бухгалтер	У день складання
9	Подання ПН/РК на реєстрацію в ЄРПН	Бухгалтер з ПДВ	До 15 числа (для звичайних), до 20 – зведені
10	Отримання квитанцій №1 і №2	Бухгалтер з ПДВ	У день подання
Дії у разі блокування ПН/РК			
11	Внесення ПН/РК до Журналу заблокованих документів	Бухгалтер з ПДВ	У день отримання квитанції про зупинення
12	Підготовка пояснень	Бухгалтер з ПДВ	1–2 дні
13	Подання документів до ДПС	Бухгалтер з ПДВ	Не пізніше 365 днів від складання ПН
14	Отримання рішення ДПС	Бухгалтер з ПДВ	У день отримання
Складання декларації та звітності			
15	Формування попереднього реєстру ПДВ	Бухгалтер з ПДВ	18–20 число
16	Складання декларації з ПДВ	Головний бухгалтер	18–23 число
17	Підписання та подання декларації	Директор / головбух	До 20 або до 23 числа (в залежності від місяця)
18	Оплата ПЗ з ПДВ	Бухгалтер з ПДВ	До 30 числа
Після реєстраційний контроль			
19	Контроль залишку ліміту ПДВ	Бухгалтер з ПДВ	Щотижня
20	Ведення Журналу незареєстрованих/заблокованих ПН	Бухгалтер з ПДВ	Постійно
21	Архівування документів	Бухгалтерія	Щомісячно

Цей графік забезпечить чіткий, безперервний рух інформації та

документів, мінімізує ризики блокування ПН, дозволяє своєчасно формувати податковий кредит і декларацію, а також гарантує відповідність обліку ПДВ законодавству.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності організації обліку податку на додану вартість у ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є розроблення та впровадження стандартизованої блок-схеми руху документів з ПДВ. Нині на підприємстві відсутній формалізований порядок передавання, перевірки, узгодження та реєстрації документів, що створює ризики втрати первинних документів, порушення строків реєстрації податкових накладних, виникнення помилок у податковому кредиті та податкових зобов'язаннях.

Рис.2.4. Блок-схема рух документів з ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС»

Блок-схема руху документів з ПДВ є візуалізованим алгоритмом, який

охоплює весь цикл роботи з податком – від формування первинного документа до відображення результатів у бухгалтерському обліку та реєстрації податкових накладних в ЄРПН.

Запропонована блок-схема дозволить чітко регламентувати взаємодію між структурними підрозділами ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», визначити відповідальних осіб і часові межі виконання кожної операції. Вона формує системний підхід до організації документообігу та забезпечує прозорість усіх етапів роботи з ПДВ.

У зв'язку з рішеннями Ради національної безпеки і оборони України, введеними в дію Указами Президента з 2017 року та продовженими надалі, на програмні продукти та компанії, пов'язані з російською групою «1С», накладено санкції. Санкції передбачають блокування активів, заборону торговельних операцій, припинення технічної підтримки та обмеження використання програмного забезпечення, розробленого російською компанією.

Таким чином, офіційне придбання, оновлення, використання хмарних сервісів або передача коштів компанії-розробнику 1С є забороненими на території України.

Разом із тим, українським підприємствам не заборонено технічно використовувати раніше придбані локальні копії 1С, які не потребують оновлень або зв'язку з серверами РФ. Проте таке використання є ризиковим з огляду на відсутність офіційної підтримки, неможливість отримання оновлень відповідно до змін у законодавстві, а також потенційні кіберзагрози, пов'язані з використанням санкційного програмного забезпечення. Таким чином, заборона 1С в Україні є складовою санкційної політики держави та спрямована на мінімізацію впливу російського програмного забезпечення на український бізнес та інформаційну безпеку.

Для заміни продукту «1С: Підприємство 8.3», конфігурація «Управління торговим підприємством для України» пропонуємо для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» програму BAS (Business Automation Software),

яка є повністю легальною, локалізованою та відповідає вимогам чинного законодавства. BAS містить функціональні аналоги систем 1С, включаючи бухгалтерський облік, складські операції, виробництво, торгівлю, зарплату та управлінський облік, що дозволяє підприємствам здійснювати повноцінний перехід на українське або європейське програмне забезпечення.

Рекомендуємо провести міграцію на сучасне легальне рішення, таке як BAS, щоб забезпечити безперервність роботи, відповідність законодавству та захист даних.

Облік податку на додану вартість у програмних продуктах лінійки BAS здійснюється на основі вбудованих механізмів автоматизації податкового та бухгалтерського обліку, що забезпечують коректне формування податкових зобов'язань, податкового кредиту, реєстрів податкових накладних та декларації з ПДВ (рис. 2.5). Ці механізми адаптовані відповідно до законодавства України та регулярно оновлюються згідно з вимогами Податкового кодексу. Завдяки цьому облік ПДВ у BAS є системним, контрольованим і прозорим для користувача.

У BAS облік ПДВ починається з реєстрації первинних документів, які підтверджують здійснення господарських операцій: надходження товарів, виконання робіт, поставка продукції, списання, повернення та інші події. На підставі цих документів програма автоматично формує проводки та визначає, чи підпадає операція під об'єкт оподаткування ПДВ. Налаштування видів операцій дозволяє програмі розпізнавати, які транзакції потребують нарахування податкових зобов'язань, а які – формують податковий кредит.

Усі документи, що формують ПДВ, містять відповідні реквізити: код ставки ПДВ, базу оподаткування, суму податку, ознаки типу операції, коди УКТ ЗЕД або ДКПП (за потреби). Автоматизація розрахунків забезпечує точність сум і мінімізує ризики людської помилки. Користувачу необхідно лише коректно заповнити первинку: номенклатуру, кількість, ціну, склад та контрагента.

Рис. 2.5. Схема процесу обліку ПДВ в BAS

Особливе місце в BAS займає механізм формування податкових накладних та розрахунків коригування. Програма дозволяє створювати їх як вручну, так і на підставі первинних документів – реалізації, передоплати, повернення товару тощо. Система автоматично визначає дату складання ПН згідно з правилом «першої події» або відповідно до спеціальних режимів (зведені ПН, самонарахування, умовні постачання). Документ «Податкова накладна» заповнюється автоматично: номенклатура, коди, ціни, ставки ПДВ

та інші параметри підтягуються з первинних документів і довідників. Розрахунки коригування створюються на підставі вихідної ПН із чітким контролем коректності сум і кількостей.

Після складання ПН або РК вони можуть бути вивантажені у формат XML для подальшого подання через Електронний кабінет платника ПДВ або системи електронного документообігу (М.Е.Дос). Програма веде статуси податкових документів, що дозволяє користувачу контролювати, які накладні вже зареєстровано, які очікують на реєстрацію, а які потребують коригування. Для підприємств, робота яких пов'язана з великими масивами даних, BAS пропонує функціонал групового формування та вивантаження ПН.

Механізми формування податкового кредиту у BAS базуються на реєстрації вхідних ПН у програмі та звірці з первинними документами. Бухгалтер вносить отримані накладні або підтягує їх через імпорт з електронних сервісів. Система автоматично формує записи до реєстру податкового кредиту, аналізує дату реєстрації та визначає правильний період відображення податкового кредиту. У випадках, коли ПН зареєстрована з порушенням строків, BAS надає механізми для правильного перенесення сум до відповідного звітного періоду.

Важливим елементом є контроль коректності даних, який реалізовано у вигляді вбудованих перевірок: відповідність ставок, наявність реєстраційного ліміту, узгодженість сум, відповідність бази оподаткування. BAS дозволяє формувати звіти для контролю ПДВ – реєстри ПН та РК, журнали податкового кредиту, аналітичні відомості за видами операцій. Це допомагає виявляти помилки на етапі підготовки декларації.

Ключовою частиною роботи є формування декларації з ПДВ. BAS автоматично заповнює всі її додатки: Д1, Д5, Д6, Д7, Д9 тощо, залежно від типів операцій підприємства. Дані декларації формуються на підставі усіх зареєстрованих ПН, РК, первинних документів та бухгалтерських проведення за звітний період. Користувач має можливість переглянути розшифрування

сум по кожному додатку, контролювати правильність формування рядків декларації, а також експортувати документ у потрібному форматі для подання через електронні сервіси.

Система також забезпечує контроль реєстраційного ліміту в СЕА ПДВ. У BAS відображаються дані щодо поточного ліміту, сум ПДВ у очікуванні реєстрації та можливих від'ємних значень. Це дозволяє своєчасно приймати рішення про поповнення електронного рахунку ПДВ або корекцію помилкових документів, які впливають на ліміт.

В таблиці 2.2 подаю розрахунок економічної ефективності впровадження BAS для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС».

Таблиця 2.2

Фінансовий розрахунок впровадження BAS для ТОВ «СЕЙВ ПРО
СОЛЮШИНС».

Продукт/ Роботи	Кількість / Години	Ціна за од., грн.	Сума, грн.
Придбання програмних продуктів			
BAS Бухгалтерія ПРОФ	1	14400,0	14400,0
Клієнтські ліцензії	1 комплект	18000,0	18000,0
Модуль інтеграції з ПДВ/ЄДРПН	1	3600,0	3600,0
Разом			36000,0
Впровадження			
Налаштування системи	20 год.	800,0	16000,0
Перенесення довідників та залишків	15 год.	800,0	12000,0
Налаштування податкового обліку та ПДВ	10 год.	800,0	8000,0
Підключення обміну з М.Е.Дос / ЄКП	5 год.	800,0	4000,0
Тестування + запуск	8 год.	800,0	6400,0
Разом			46400,0
Навчання персоналу			
Бухгалтер ПДВ	6 год.	700,0	4200,0
Бухгалтер по заробітній платі	4 год.	700,0	2800,0
Керівник	4 год.	700,0	2800,0
Склад/закупівлі	4 год.	700,0	2800,0
Разом			12600,0
Всього			107000,0

Перехід на BAS є фінансово вигідним, швидкоокупним, законодавчо безпечним і знижує ІТ-ризик. Фінансовий розрахунок свідчить, що загальна

вартість впровадження системи BAS Бухгалтерія ПРОФ для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» становить 107000,0 грн, що включає придбання програмних продуктів, роботи з налаштування та впровадження, а також навчання персоналу.

У сукупності ці інвестиції є економічно обґрунтованими та стратегічно важливими для підвищення рівня автоматизації, зниження ймовірності податкових помилок, прискорення обробки документів та покращення контролю за ПДВ. Впровадження BAS дозволить ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» підвищити ефективність бухгалтерського та податкового обліку, зменшити трудомісткість операцій і забезпечити стабільне дотримання вимог податкового законодавства.

Таким чином, облік ПДВ у BAS – це комплексний, повністю автоматизований процес, що забезпечує високу точність, відповідність законодавству та контроль на всіх етапах: від введення первинних документів до формування декларації і подання її до податкових органів. Програма значно спрощує роботу бухгалтера, мінімізує ризики блокування ПН, зменшує час на ручне введення даних та дозволяє ефективно управляти податковими процесами підприємства.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз структури майна та капіталу показав зменшення загального обсягу активів на 20,4 %, що є наслідком зниження ліквідності та зменшення оборотних коштів. Водночас власний капітал збільшився більш ніж у чотири рази, що свідчить про позитивні зміни у фінансовій стійкості та скорочення залежності від короткострокового фінансування. Підприємство нарощує довгострокові зобов'язання, що може забезпечити інвестиційний розвиток за умови ефективного використання залучених ресурсів.

2. Інтегрована рейтингова оцінка фінансового стану підтверджує стабільну роботу підприємства на рівні рейтингу «А», хоча окремі проблемні

тенденції, інтегрований показник фінансового стану у 2024 р. зріс до 7,65 у порівнянні з 2023 р., що свідчить про загальне зміцнення позицій підприємства та ефективність управлінських рішень. Позитивна динаміка інтегрованого показника у 2024 році свідчить про покращення фінансового стану та результативність управлінських рішень.

3. Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» загалом відповідає сучасним вимогам та забезпечує належне відображення господарських операцій, однак потребує подальшого вдосконалення з метою підвищення якості фінансової інформації та ефективності управління. Використання автоматизованої системи «1С: Підприємство 8.3» створює технічний фундамент для оперативного формування аналітичних і синтетичних даних, але ефективність програмного комплексу значною мірою залежить від узгодженості внутрішніх процедур та дисципліни документообігу.

4. Організація обліку податку на додану вартість у ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є системним та важливим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки ПДВ відноситься до найбільш складних і ризикових податків. Аналіз облікової політики та фактичного стану облікових процедур свідчить, що підприємство дотримується вимог Податкового кодексу України, НП(С)БО та чинних нормативних актів, забезпечуючи належний порядок формування податкових зобов'язань і податкового кредиту. Встановлені правила обліку, закріплені у наказі про облікову політику, формують єдині підходи до документального оформлення, реєстрації податкових накладних та проведення операцій у бухгалтерському обліку.

5. Важливою перевагою підприємства є застосування автоматизованої системи «1С: Підприємство 8.3», яка забезпечує точність розрахунків, автоматичне формування регістрів ПДВ та інтеграцію з електронним документообігом. Це мінімізує кількість технічних помилок і прискорює підготовку податкової звітності. Разом з тим ефективність

автоматизації значною мірою залежить від повноти та своєчасності внесення первинних документів, що на пряму пов'язано з організацією документообігу на підприємстві.

6. Окремої уваги потребує виявлена проблема – це відсутність графіку документообігу, що створює значні ризики для правильності та своєчасності ведення обліку ПДВ. Неритмічне надходження документів від підрозділів, затримки в оформленні актів, накладних та іншої первинної документації можуть призводити до несвоєчасної реєстрації податкових накладних, втрати права на податковий кредит та штрафних санкцій. Саме тому формалізація та впровадження чітко прописаного графіка документообігу є необхідною умовою підвищення ефективності системи податкового обліку.

7. В цілому організація обліку ПДВ у ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» характеризується достатнім рівнем нормативної та технічної бази, проте має окремі недоліки, що стосуються внутрішніх процесів контролю, документообігу та регламентованості процедур. Усунення цих недоліків – шляхом розробки графіка документообігу, деталізації облікової політики, посилення внутрішнього контролю та оптимізації взаємодії підрозділів – дозволить мінімізувати податкові ризики, підвищити точність облікових даних та забезпечити стабільне виконання податкових зобов'язань.

8. Запропонований графік документообігу з ПДВ та блок-схема руху документів забезпечують чітку регламентацію строків, відповідальних осіб і етапів опрацювання документів. Їх упровадження дозволить систематизувати інформаційні потоки, своєчасно формувати податковий кредит та податкові зобов'язання, а також підвищити контроль якості облікових даних.

9. Додатковим стратегічним кроком у напрямі підвищення ефективності обліку ПДВ є перехід від застарілої та санкційно обмеженої системи 1С до сучасного програмного забезпечення BAS. Санкції, накладені на продукти 1С, істотно обмежують їх правомірне використання,

унеможлиблюють отримання оновлень та створюють потенційні кіберзагрози. BAS, навпаки, є легальним, регулярно оновлюваним та адаптованим до українського законодавства рішенням, яке повністю забезпечує автоматизацію процесів щодо формування податкових накладних, розрахунків коригування, ведення реєстрів та складання декларації з ПДВ. Завдяки автоматизації BAS мінімізує ризики людських помилок, прискорює обробку документів і підвищує прозорість податкових операцій.

10. Фінансовий розрахунок свідчить, що загальна вартість впровадження BAS становить 107000,0 грн, що охоплює придбання програми, налаштування, перенесення даних та навчання персоналу. З огляду на значне скорочення трудових витрат, усунення штрафних ризиків, підвищення точності розрахунків та автоматизацію рутинних операцій, інвестиція є економічно обґрунтованою та швидкоокупною. Перехід на BAS разом із розробкою графіка документообігу формує комплексну систему управління ПДВ, яка відповідає вимогам законодавства, забезпечує інформаційну безпеку та суттєво підвищує ефективність роботи бухгалтерської служби підприємства.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Контроль податку на додану вартість на підприємстві

Система контролю податку на додану вартість в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є важливою складовою управління податковими розрахунками, адже податок на додану вартість належить до найбільш об'ємних і ризикованих щодо порушень сфер діяльності підприємства. Контроль ПДВ має забезпечувати дотримання норм Податкового кодексу України, своєчасність реєстрації податкових накладних, правильність визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту, достовірність бухгалтерського та податкового обліку, а також мінімізацію податкових ризиків.

В умовах сучасної економічної ситуації та високого рівня податкового регулювання ПДВ виступає складним об'єктом для контролю. Будь-яка неточність у первинних документах або неправильне трактування законодавства може призвести до штрафних санкцій, блокування діяльності підприємства та виникнення податкового боргу. Тому для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» контроль ПДВ є ключовим елементом забезпечення фінансової стійкості та стабільності бізнес-процесів.

Система контролю на підприємстві включає як внутрішні механізми, що діють на рівні бухгалтерії та управлінського персоналу, так і зовнішній контроль з боку контрагентів, банку та податкових органів. При цьому внутрішній контроль відіграє визначальну роль, адже саме він забезпечує правильність формування інформації, яка в подальшому передається до зовнішніх інституцій.

Контроль ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» здійснюється на трьох рівнях, які наведені в таблиці 3.1

Бухгалтерія підприємства використовує програму «1С: Підприємство

8.3», яка частково автоматизує процес контролю та мінімізує кількість помилок.

Таблиця 3.1

Рівні контролю ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС»

№	Назва рівня	Призначення
1	Попередній контроль	Перевірка документів до їх відображення в обліку
2	Поточний контроль	Контроль правильності формування ПЗ і ПК під час здійснення господарських операцій
3	Подальший контроль	Аналіз узагальнених даних, звірка з ЄРПН, проведення внутрішніх перевірок

Попередній контроль відіграє особливо важливу роль, оскільки саме на цьому етапі можна попередити помилки, які пізніше призводять до заниження або завищення ПДВ, штрафів або блокування податкових накладних. Попередній контроль у ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» охоплює такі процедури:

1. Контроль за правильністю оформлення первинних документів під час якого здійснюється перевірка наявності усіх реквізитів, правильність зазначення кодів товарів за УКТ ЗЕД, відповідність номенклатури статутній діяльності підприємства, відповідність кількості, вартості та сум ПДВ; наявність підписів та печаток (за потреби).

2. Перевірка контрагента перед укладанням договору – проводиться оцінка податкової дисципліни контрагента: статус платника ПДВ, наявність податкового боргу, частота блокувань ПН, участь у ризиковій діяльності.

3. Формування графіку та строків реєстрації ПН, який наведений в таблиці 3.2., дозволяє підприємству своєчасно реєструвати ПН і РК у ЄРПН, уникати штрафів та забезпечувати належний податковий кредит для контрагентів. Бухгалтер визначає граничні дати реєстрації податкових накладних покупцям та постачальникам.

Графік ґрунтується на законодавчо встановлених строках, внутрішніх регламентах та особливостях роботи підприємства.

Графік виконання операцій, пов'язаних із реєстрацією ПН

Етап	Дія	Відповідальний	Строк
1	Передача первинних документів у бухгалтерію	Менеджер	1 день після першої події
2	Формування податкової накладної	Бухгалтер з ПДВ	Не пізніше 3-х днів після події
3	Перевірка коректності ПН	Бухгалтер з ПДВ / керівник	До 5-го дня
4	Реєстрація ПН у ЄРПН	Бухгалтер з ПДВ	До 7-го календарного дня
5	Контроль «прострочених» ПН	Головний бухгалтер	Щотижня
6	Реєстрація РК	Бухгалтер з ПДВ	Протягом 5–7 днів

Системне формування графіку реєстрації податкових накладних забезпечує підприємству дисципліну документообігу, податкову безпеку та стабільну роботу з ПДВ.

Поточний контроль податкового кредиту здійснюється безпосередньо в момент отримання товарів, робіт та послуг. Основні процедури поточного контролю:

1. Перевірка відповідності ПН даним первинних документів, аналізується: відповідність сум, відповідність номенклатури, коректність ставки ПДВ, правильність зазначення ПН та реквізитів.

2. Контроль реєстрації ПН постачальниками в ЄРПН. ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» щотижнево здійснює звірку зареєстрованих ПН через програму М.Е.Дос.

3. Визначення права на податковий кредит. Бухгалтери ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» перевіряє відповідність операції п. 198 ПКУ та стежить за тим, щоб придбані товари використовувалися у господарській діяльності.

Поточний контроль формування податкових зобов'язань контролюється при здійсненні продажів:

1. Контроль першої події, бухгалтер перевіряє, чи дата ПЗ відповідає

даті відвантаження товарів, надання послуг, отримання оплати.

2. Вчасне складання податкових накладних. Підприємство має скласти ПН не пізніше останнього дня місяця першої події та зареєструвати її протягом установлених строків.

3. Забезпечення відповідності номенклатури, перевіряється, щоб номенклатура в ПН збігалася з накладною, коди УКТ ЗЕД були коректними, ставка ПДВ відповідала типу операції.

4. Контроль правильності заповнення ПН, перевіряються дані контрагента, податковий номер, правильність групи коригування, прив'язка до договорів.

Подальший контроль включає звірку даних бухгалтерського обліку з ЄРПН, аналіз оборотів за рахунками 641, 644, 643, контроль перенесення від'ємного значення ПДВ, оцінку правильності відображення коригувань та проведення внутрішнього аудиту. Підприємство перевіряє стан розрахунків із бюджетом, відповідність даних декларації бухгалтерським регістрам та фактичним операціям. Важливою складовою є перевірка ризикових податкових накладних і аналіз причин їх можливого блокування.

В 2025 році в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» проводилася документальна позапланова перевірка головним управлінням ДПС у Дніпропетровській області наказ № 3546-П від 27.05.25 року тривалістю 5 днів з 09 червня по 13 червня 2025 року. Перевіркою охоплено документи наведені в таблиці 3.3.

Проведений аналіз документів, охоплених перевіркою за період з 17.10.2023 по 08.06.2025, дозволяє зробити висновок, що система документального оформлення та бухгалтерського обліку в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» загалом є впорядкованою, однак потребує подальшого удосконалення та посилення внутрішнього контролю. Перевіркою були досліджені ключові групи документів, які відображають організаційно-правову базу діяльності підприємства, операції із зовнішньоекономічною діяльністю, рух коштів на банківських рахунках, а також відповідність

облікових реєстрів фактичним господарським процесам.

Таблиця 3.3

Документальне забезпечення перевірки та порядок його дослідження

№ з/п	Повна назва документів, які охоплені даною перевіркою (за необхідності згрупованих за типом)	Період охоплення перевіркою з 17.10.2023 по 08.06.2025		Прізвище, ініціали перевіряючих
		Вибірковим порядком	Суцільним порядком	
1	Статут та інші установчі документи	+		Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА
2	Контракти №07092023-1 від 07.09.2023, №0908-2023 від 09.08.2023 та №0908-2023 від 09.08.2023 з додатками та додатковими угодами		+	Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА
3	Журнали-ордери та оборотно-сальдові відомості по рахунках, що пов'язані з проведенням ЗЕД		+	Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА
4	Рахунки-фактури (інвойси), акти виконаних робіт, пов'язані з виконанням контрактів №07092023-1 від 07.09.2023, №0908-2023 від 09.08.2023 та №0908-2023 від 09.08.2023		+	Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА
5	Виписки банку та платіжні документи по рахунках в національній валюті за період, що перевіряється		+	Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА
6	Виписки банку та платіжні документи по валютних рахунках за період, що перевіряється		+	Наталія ШАБЛІЙ, Оксана ЛПОВА

Результати контролю свідчать, що основні документи, пов'язані з контрактами та їх виконанням, ведуться належним чином, а облік зовнішньоекономічних операцій є достатньо прозорим і підтверджений первинними документами. Суцільна перевірка контрактів дозволила переконатися у їх юридичній чинності, повноті додатків та відповідності умовам зовнішньоекономічних операцій. Вибіркова перевірка бухгалтерських реєстрів і банківських виписок дає підстави стверджувати, що інформація, відображена на рахунках підприємства, загалом достовірно відображає реальні фінансово-господарські операції.

Документальною позаплановою виїзною перевіркою ТОВ «СЕЙВ ПРО

СОЛЮШИНС» з питань дотримання вимог валютного законодавства України при здійсненні експортних операцій від 17.10.2023, 20.10.2023, 26.10.2023 за період з 17.10.2023 по 08.06.2025 року порушень не встановлено.

Попри наявні елементи ефективного контролю, система має певні недоліки. Зокрема, ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» не використовує графік документообігу, що ускладнює контроль строків передачі та обробки документів. Внутрішні перевірки проводяться нерегулярно, що може призводити до накопичення помилок. Крім того, ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» не в повній мірі застосовує можливості автоматизованої системи, зокрема модулі аналітичного контролю. Сукупність цих факторів може спричиняти ризик несвоєчасної реєстрації податкових накладних, виникнення помилок та додаткових фінансових витрат.

3.2. Удосконалення контролю податку на додану вартість на підприємстві

Процедура вибору контрагента для ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» є ключовим елементом системи податкової безпеки підприємства. Комплексна перевірка від оцінки статусу платника ПДВ до аналізу документів і репутації дозволить своєчасно виявити потенційні ризики та уникнути співпраці з ненадійними суб'єктами. Зважене та послідовне застосування алгоритму оцінка ризиковості контрагента з ПДВ (рис. 3.1) забезпечить підприємству податкову стабільність, мінімізує ймовірність блокування податкових накладних і створює підґрунтя для прозорої та безпечної господарської діяльності.

Вибір контрагента починається з базової перевірки його статусу. Спочатку визначають, чи зареєстрована компанія платником ПДВ, чи є у неї чинний реєстраційний номер і чи не було анулювання реєстрації. Якщо статус платника ПДВ підтверджено, перевірка продовжується; якщо ні –

співпраця може бути обмежена або відхилена.

Рис. 3.1. Алгоритм оцінка ризиковості контрагента з ПДВ

Далі проводиться перевірка контрагента у переліку ризикових платників, який веде ДПС. Якщо контрагент не має ознак ризиковості, його можна розглядати далі. Якщо він включений до переліку ризикових, це свідчить про високий рівень загрози і зазвичай є підставою для відмови від співпраці.

Після цього аналізуються відкриті дані зі статутних документів та державних реєстрів: адреса реєстрації, КВЕДи, фактична відповідність

діяльності, дата створення компанії, склад засновників. Надійним вважається контрагент, у якого все відповідає реальній господарській діяльності. Масова адреса, номінальні директори або відсутність потрібних КВЕДів підвищують рівень ризику.

Наступний етап – це оцінка репутації. Перевіряються судові рішення, участь у кримінальних провадженнях, згадки у відкритих джерелах. Контрагент, що має чисту репутацію, вважається безпечнішим для співпраці, тоді як фігурування у справах, пов'язаних із податковими схемами, сигналізує про високий ризик.

Після цього відбувається перевірка документів, які підтверджують реальність операції: договори, накладні, акти виконаних робіт, транспортні документи, наявність логістики чи складу. Чим повніше підтвердження реальності операції, тим нижчий ризик.

На завершальному етапі інформація з усіх попередніх перевірок узагальнюється, і контрагенту присвоюється рівень ризику: низький, середній, підвищений або високий. На основі цього приймається остаточне рішення – співпрацювати, співпрацювати з обмеженнями чи відмовитися від взаємодії.

Для контролю за податковими накладними які нерозблоковані або незареєстровані в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» пропонуємо використовувати «Журнал контролю нерозблокованих або незареєстрованих податкових накладних» (Додаток Л) в якому систематично фіксуватимуться стан кожної податкової накладної (ПН) або розрахунку коригування (РК), що не були зареєстровані в ЄРПН у встановлений строк або були заблоковані. Метою ведення Журналу є забезпечення оперативного контролю, своєчасної роботи із заблокованими ПН та мінімізація податкових ризиків.

Журнал контролю незареєстрованих або заблокованих податкових накладних призначений для ведення систематичного обліку податкових накладних та розрахунків коригування, реєстрацію яких у Єдиному реєстрі податкових накладних не здійснено у встановлені законодавством строки або

які були зупинені (заблоковані) податковими органами. Журнал заповнюється відповідальною особою з метою забезпечення належного контролю, своєчасного реагування на факти блокування та зменшення податкових ризиків.

До Журналу включаються такі обов'язкові реквізити:

1. Порядковий номер – унікальний номер запису, що використовується для внутрішнього обліку та швидкої ідентифікації накладної.
2. Дата складання ПН/РК – дата оформлення податкової накладної або розрахунку коригування, з якої обчислюються строки реєстрації.
3. Номер ПН/РК – унікальний номер документа, який дає змогу однозначно визначити податкову накладну або розрахунок коригування.
4. Контрагент – повне найменування постачальника або покупця, з яким здійснено господарську операцію.
5. Вид операції – характеристика операції, за якою складена ПН/РК (постачання товарів/послуг, зведена ПН, умовна ПН, повернення тощо).
6. Сума ПДВ – сума податку на додану вартість, зазначена у відповідній ПН/РК.
7. Статус – позначається стан документа:
 - «не зареєстрована» – якщо реєстрація не виконана у встановлений строк;
 - «заблокована» – якщо податковим органом зупинено реєстрацію відповідно до критеріїв ризиковості.
8. Причина блокування – зазначається причина, визначена у квитанції податкового органу або встановлена бухгалтером (критерій ризиковості операції чи платника, технічна помилка, відсутність ліміту в СЕА ПДВ тощо).
9. Квитанція №1 – відображається дата та зміст квитанції, отриманої в результаті подання ПН/РК до ЄРПН, включно з інформацією про причину блокування.

10. Квитанція №2 – зазначається результат розгляду податковим органом поданих документів (розблоковано, відмова в реєстрації, вимога додаткових пояснень).

11. Подані пояснення – відмітка щодо подання або неподання пояснень та комплекту документів на розблокування ПН/РК.

12. Дата подання документів – дата фактичного надсилання пояснень та підтвердних документів до податкового органу.

13. Відповідальний – ПБ бухгалтера або іншої уповноваженої особи, яка веде таблицю та здійснює комунікацію з податковим органом.

14. Результат – кінцеве рішення щодо ПН/РК: «розблоковано» або «відмова в реєстрації».

15. Дата реєстрації – дата фактичної реєстрації накладної в ЄРПН після розблокування або після усунення причин nereєстрації.

Журнал контролю незареєстрованих або заблокованих податкових накладних в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» повинен бути обов'язковим елементом внутрішнього контролю та вестися на постійній основі. Інформація вноситься у день отримання квитанцій або будь-яких змін у статусі ПН/РК. Контроль за своєчасністю заповнення Журналу контролю незареєстрованих або заблокованих податкових накладних повинен здійснюватися головним бухгалтером ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС».

Ведення в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» Журналу контролю нерозблокованих чи незареєстрованих податкових накладних забезпечить системний підхід до управління ПДВ-ризиками, дозволить оперативно реагувати на блокування, уникати штрафів та гарантувати коректне відображення податкового кредиту й податкових зобов'язань.

Висновки до розділу 3

1. У ході дослідження системи контролю податку на додану вартість в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» встановлено, що механізм

адміністрування ПДВ на підприємстві має комплексний характер і включає попередній, поточний та подальший контроль. Така модель забезпечує послідовність перевірки господарських операцій від моменту формування первинного документа до відображення підсумкових даних у податковій звітності. Водночас проведений аналіз показав, що хоча базові елементи системи контролю функціонують задовільно, вони потребують подальшого удосконалення з метою мінімізації податкових ризиків та підвищення ефективності роботи бухгалтерської служби.

2. Підприємство забезпечує належне ведення обліку операцій з ПДВ, контролює відповідність первинних документів, відстежує правильність формування податкових зобов'язань і податкового кредиту, здійснює регулярну звірку реєстрації податкових накладних у ЄРПН. Важливою складовою контролю є використання програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3» та М.Е.Дос, що сприяють автоматизації облікових процесів та зменшенню кількості помилок, пов'язаних із людським фактором.

3. Значну увагу у дослідженні приділено аналізу документів, охоплених документальною позаплановою перевіркою ГУ ДПС у Дніпропетровській області. Перевірка не виявила порушень валютного законодавства при здійсненні експортних операцій, що свідчить про належний рівень документального оформлення та організацію облікових процесів на підприємстві. Суцільний контроль контрактів і вибіркоче дослідження бухгалтерських реєстрів підтвердили достовірність та повноту відображення господарських операцій.

4. Попри позитивні результати зовнішнього контролю, виявлено низку недоліків внутрішньої системи адміністрування ПДВ. Головною проблемою є відсутність затвердженого графіка документообігу, що ускладнює контроль строків передачі та обробки первинних документів. Наявні механізми внутрішнього контролю використовуються недостатньо системно, а окремі процедури виконуються нерегулярно. Це створює ризики

несвоєчасної реєстрації податкових накладних, виникнення податкових розбіжностей і можливих штрафних санкцій.

5. З метою вдосконалення контролю ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» запропоновано низку практичних заходів. Запровадження алгоритму оцінки ризиковості контрагентів забезпечить підвищений рівень податкової безпеки та попередить співпрацю з ризиковими особами, що може призвести до блокування податкових накладних. Рекомендовано впровадити «Журнал контролю нерозблокованих або незареєстрованих податкових накладних», який дозволить систематизувати інформацію про проблемні ПН та РК, забезпечити своєчасну комунікацію з податковими органами та контролювати кожен етап їх обробки. Це не лише мінімізує ризики штрафів, а й дозволить оптимізувати роботу бухгалтерської служби.

6. Система контролю ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» загалом є дієвою, але має потенціал для суттєвого вдосконалення. Запропоновані заходи підвищують рівень автоматизації, знижують ймовірність виникнення помилок та сприяють побудові прозорої, ефективної та сучасної системи податкового контролю. Реалізація рекомендацій дозволить підприємству зміцнити фінансову дисципліну, підвищити податкову стійкість та забезпечити безперебійну взаємодію із контролюючими органами.

ВИСНОВКИ

Організація обліку та контролю ПДВ є ключовим елементом фінансової стабільності підприємства, оскільки забезпечує достовірність податкових розрахунків, своєчасність реєстрації податкових накладних та мінімізацію податкових ризиків.

За результатами дослідження можемо зробити наступні висновки:

1. Податок на додану вартість посідає провідне місце в податковій системі України, формуючи значну частку бюджетних надходжень та виконуючи важливі фіскальні й регуляторні функції. У наукових джерелах різні автори одноставно визначають ПДВ як універсальний непрямий податок, що повністю перекладається на кінцевого споживача та виступає стабільним джерелом наповнення бюджету.

2. Побчислення та сплати ПДВ, включаючи визначення податкової бази, ставки, формування податкового кредиту і подачу звітності, є комплексним і вимагає точного дотримання законодавчих норм. Саме коректність виконання цих процедур обумовлює повноту надходжень до державного бюджету та ефективність функціонування системи адміністрування податку.

3. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю ПДВ в Україні формує комплексну та багаторівневу систему, що забезпечує прозорість і передбачуваність податкових процесів. Центральним елементом регулювання є Податковий кодекс України, який визначає порядок виникнення податкових зобов'язань, формування податкового кредиту, подання звітності та проведення податкового контролю.

4. Аналіз структури майна та капіталу показав зменшення загального обсягу активів на 20,4 %, що є наслідком зниження ліквідності та зменшення оборотних коштів. Водночас власний капітал збільшився більш ніж у чотири рази, що свідчить про позитивні зміни у фінансовій стійкості та скорочення залежності від короткострокового фінансування. Підприємство

нарощує довгострокові зобов'язання, що може забезпечити інвестиційний розвиток за умови ефективного використання залучених ресурсів.

5. Інтегрована рейтингова оцінка фінансового стану підтверджує стабільну роботу підприємства на рівні рейтингу «А», хоча окремі проблемні тенденції, інтегрований показник фінансового стану у 2024 р. зріс до 7,65 у порівнянні з 2023 р., що свідчить про загальне зміцнення позицій підприємства та ефективність управлінських рішень. Позитивна динаміка інтегрованого показника у 2024 році свідчить про покращення фінансового стану та результативність управлінських рішень.

6. Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» загалом відповідає сучасним вимогам та забезпечує належне відображення господарських операцій, однак потребує подальшого вдосконалення з метою підвищення якості фінансової інформації та ефективності управління. Використання автоматизованої системи «ІС: Підприємство 8.3» створює технічний фундамент для оперативного формування аналітичних і синтетичних даних, але ефективність програмного комплексу значною мірою залежить від узгодженості внутрішніх процедур та дисципліни документообігу.

7. Окремої уваги потребує виявлена проблема – це відсутність графіку документообігу, що створює значні ризики для правильності та своєчасності ведення обліку ПДВ. Неритмічне надходження документів від підрозділів, затримки в оформленні актів, накладних та іншої первинної документації можуть призводити до несвоєчасної реєстрації податкових накладних, втрати права на податковий кредит та штрафних санкцій.

8. Запропонований графік документообігу з ПДВ та блок-схема руху документів забезпечують чітку регламентацію строків, відповідальних осіб і етапів опрацювання документів. Їх упровадження дозволить систематизувати інформаційні потоки, своєчасно формувати податковий кредит та податкові зобов'язання, а також підвищити контроль якості облікових даних.

9. Додатковим стратегічним кроком у напрямі підвищення ефективності обліку ПДВ є перехід від застарілої та санкційно обмеженої системи 1С до сучасного програмного забезпечення BAS. Санкції, накладені на продукти 1С, істотно обмежують їх правомірне використання, унеможливають отримання оновлень та створюють потенційні кіберзагрози. BAS, навпаки, є легальним, регулярно оновлюваним та адаптованим до українського законодавства рішенням, яке повністю забезпечує автоматизацію процесів щодо формування податкових накладних, розрахунків коригування, ведення реєстрів та складання декларації з ПДВ. Завдяки автоматизації BAS мінімізує ризики людських помилок, прискорює обробку документів і підвищує прозорість податкових операцій.

10. У ході дослідження системи контролю податку на додану вартість в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» встановлено, що механізм адміністрування ПДВ на підприємстві має комплексний характер і включає попередній, поточний та подальший контроль. Така модель забезпечує послідовність перевірки господарських операцій від моменту формування первинного документа до відображення підсумкових даних у податковій звітності. Водночас проведений аналіз показав, що хоча базові елементи системи контролю функціонують задовільно, вони потребують подальшого удосконалення з метою мінімізації податкових ризиків та підвищення ефективності роботи бухгалтерської служби.

11. Підприємство забезпечує належне ведення обліку операцій з ПДВ, контролює відповідність первинних документів, відстежує правильність формування податкових зобов'язань і податкового кредиту, здійснює регулярну звірку реєстрації податкових накладних у ЄРПН. Важливою складовою контролю є використання програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3» та М.Е.Дос, що сприяють автоматизації облікових процесів та зменшенню кількості помилок, пов'язаних із людським фактором.

12. Значну увагу у дослідженні приділено аналізу документів,

охоплених документальною позаплановою перевіркою ГУ ДПС у Дніпропетровській області. Перевірка не виявила порушень валютного законодавства при здійсненні експортних операцій, що свідчить про належний рівень документального оформлення та організацію облікових процесів на підприємстві. Суцільний контроль контрактів і вибіркове дослідження бухгалтерських реєстрів підтвердили достовірність та повноту відображення господарських операцій.

13. Попри позитивні результати зовнішнього контролю, виявлено низку недоліків внутрішньої системи адміністрування ПДВ. Головною проблемою є відсутність затвердженого графіка документообігу, що ускладнює контроль строків передачі та обробки первинних документів. Наявні механізми внутрішнього контролю використовуються недостатньо системно, а окремі процедури виконуються нерегулярно.

14. З метою вдосконалення контролю ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» запропоновано низку практичних заходів. Запровадження алгоритму оцінки ризиковості контрагентів забезпечить підвищений рівень податкової безпеки та попередить співпрацю з ризиковими особами, що може призвести до блокування податкових накладних. Рекомендовано впровадити «Журнал контролю нерозблокованих або незареєстрованих податкових накладних», який дозволить систематизувати інформацію про проблемні ПН та РК, забезпечити своєчасну комунікацію з податковими органами та контролювати кожен етап їх обробки.

15. Система контролю ПДВ в ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» загалом є дієвою, але має потенціал для суттєвого вдосконалення. Запропоновані заходи підвищують рівень автоматизації, знижують ймовірність виникнення помилок та сприяють побудові прозорої, ефективної та сучасної системи податкового контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буфан В. Напрями удосконалення та оптимізації обліку розрахунків за податками та платежами в умовах надзвичайного стану. Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку» (02-червня 2022 року, м. Львів). 2022. С. 128-130.
2. Волчанська Л., Юшковський Д. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-10>
3. Григоренко В.Ю. Особливості податкового обліку податку на додану вартість. Молодий вчений. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_3_19
4. Дубинська О.О., Костюченко О.О. Проблеми і напрями вдосконалення розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип.24, Ч. 2. С. 5-8. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
5. Дугар Т.Є. Проблема адміністрування податку на додану вартість на сучасному. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 689-693. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua>.
6. Економічна енциклопедія: у 3-х томах. / ред. С. В. Мочерний. Київ: «Академія», 2001. 847 с.
7. Жилкіна Ю.В., Проблеми організації обліку податку на додану вартість на умовах аутсорсингу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 6(74). С. 94-101
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 р. № 291: станом на

29.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства Фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

10. Коцан О.П. Порядок удосконалення облікового відображення розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. *Науково-інформаційний вісник «Економіка»*. 2014. № 9. С. 263-270, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2014_9_41

11. Лободіна З., Кізима А., Марущак Л. Оцінювання фіскальної та регулюючої ролі податку на додану вартість. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 6 (67). URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.

12. Масіна Л. О., Гусев А. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Том 20. №2(48). С.169–183.

13. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 34–42.

14. Микитчин О. Основи ПДВ: реєстрація та облік. URL: <https://yankiv.com/ua/osnovy-pdv-reyestratsiya-ta-oblik/>

15. Облік і звітність підприємств у системі оподаткування / Бондар М.І. та ін. ; за ред. Єфименко Т.І.: навчальний посібник. Київ. Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», 2012. 584 с.

16. Овчарова Н. В. Облікова політика в частині відображення ПДВ: основні аспекти. *Інфраструктура ринку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Вип. 9. С. 102-107.

17. Оджиковський В., Гринькевич М., Утіралова К., Кремінов-Вараницький А. Податкові зміни на період воєнного стану 2.0. *Європейська Бізнес Асоціація*. 2022. URL: <https://eba.com.ua/podatkovyi-zminy-na-period-voennogo-stanu-2-0/>.

18. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.08. Львів, 2015. 231 с.
19. Оносовський Д. Податки під час війни: що змінилося для бізнесу або адаптація податкового законодавства до умов воєнного часу. *Liga Zakon*. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/211250_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu.
20. Очеретько Л. М., Сітало В.О. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 66–70.
21. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ М-ва фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.
22. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (у редакції від 05 жовтня 2025 року) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n4379>.
23. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2020/78.pdf
24. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №1. С. 82-102.
25. Подолянчук О.А., Домбровська В.В. Облік та звітність за податком на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6337>
26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV: станом на 10 .08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
27. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ М-ва фінансів України від 02.09.2014 р. № 879: станом на

29.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

28. Процько В. Характеристика податків України та країн світу. *Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Тернопіль, 15-16 грудня 2022 р.). Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2022. С. 131-133.

29. Сайченко О. А. Блокування податкових накладних у період військового стану. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет конференції 22-23 жовтня 2025 р.* Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С. 113-114

30. Семенко Т.М. Податковий і фінансовий облік ПДВ згідно податкового кодексу України. *Облік і фінанси АПК*. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/podatkoviy-i-finansoviy-oblik-pdv-zgidno-podatkovogo-kodeksu-ukraini.html>

31. Синютка Н. Г., Курило О. Б., Побурко О. Я. Аналіз фіскальної ефективності системи електронного адміністрування ПДВ в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. №6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2020/78.pdf.

32. Соколовська А. М. Базова структура і податкові витрати з ПДВ в Україні: методологічний і прагматичний аспекти. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 1. С. 78–106.

33. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Абрамян О.А. Особливості первинного та аналітичного обліку ПДВ у сучасних умовах господарської діяльності українських підприємств. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 1345-1349. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/200.pdf

34. Татарова М. Податки під час війни: все, що потрібно знати бізнесу. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/04/7/685375/>

35. Ткаченко О.С. Ілюк І.О. Сайченко О. А. Ключові елементи внутрішньогосподарського контролю на сучасних підприємствах. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 6 (57). URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/issue/view/38>
36. Ткаченко О.С., Роздайбіда Н.В. Вивчення внутрішнього аудиту на не фінансових підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2023. № 9. С.191- 196.
37. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск № 8. С. 1196-1199. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/251.pdf>
38. Черкасова С. В., Бартко М. Т. Податок на додану вартість як інструмент забезпечення фіскальної функції податків. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. №76. С. 7-15.
39. Чирва А.А. Удосконалення облікової політики підприємства в частині обліку ПДВ. *Облік і фінанси*. 2015. №4 (70). С. 67-71
40. Шот А.В., Платонова Ю.М. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ VI. Бухгалтерський облік, аналіз, статистика та математичні методи й інформаційні технології в економіці. 2018. № 2. URL: <https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/334>
41. Шульга Т.М., Зима В.О. Податок на додану вартість: зміст та адміністрування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 420-422. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/98>
42. Яндульська Ю. С., Мельник Т. Г. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2053>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка майна та капіталу ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020-2024 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
	Майно - усього	29902	24200	27528	25287	23803	79,60
1	Необоротні активи	9173	8999	8825	8530	8024	87,47
1.1	Основні засоби	9173	8999	8825	8478	7947	86,63
1.2	Довгострокові біологічні активи	0	0	0	0	0	-
2	Оборотні активи	20729	15200	18703	16757	15779	76,12
2.1	Запаси	0	1	2	2	27	6775,00
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	9430	7829	14304	14329	13644	144,68
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	10870	6916	3919	1924	1777	16,35
2.4	Інші оборотні активи	73	107	194	281	172	233,92
2.5	Витрати майбутніх періодів	354	347	284	222	159	44,86
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	-
	Капітал - усього	29902	24200	27528	25287	23803	79,60
4.	Власний капітал	1252	1716	2201	3149	5317	424,52
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	500	500	500	500	500	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	28649	22484	25327	22138	18486	64,52
5.1	Довгострокові зобов'язання	132	144	156	312	282	213,29
5.2	Поточні зобов'язання	28517	22340	25171	21826	18203	63,83
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	28243	21838	24237	20230	17869	63,27
5.4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	-

ДОДАТОК Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «СЕЙВ
ПРО СОЛЮШИНС» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2024р. до 2020р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	9612	9612	9631	9649	9687	100,79
2	Надійшло за рік	193	130	385	584	421	218,13
3	Вибуло за рік	20	20	38	53	42	210,00
4	Вартість основних засобів на кінець року	9612	9631	9649	9687	9740	101,34
5	Нараховано амортизації за рік	0	193	193	385	584	-
6	Знос основних засобів: а) на початок року	439	439	631	824	1209	275,74
	б) на кінець року	439	631	824	1209	1794	408,94
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	0,0	18,8	18,8	38,0	53,1	-
8	Темп зростання (зниження), %	100,0	100,2	100,2	100,4	100,5	0,55
9	Темп приросту (зменшення), %	0,00	0,20	0,20	0,39	0,55	0,55
10	Коефіцієнт оновлення, %	2,01	1,35	3,99	6,03	4,32	2,31
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,21	0,21	0,39	0,55	0,43	0,23
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	55,56	87,58	27,81	18,25	25,72	-29,84
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	10,36	15,38	9,87	9,08	9,98	-0,39
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	5,37	11,83	2,56	1,55	2,37	-3,00
15	Період обороту, років	-	49,9	50,0	25,1	16,6	-
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	4,6	4,6	6,6	8,5	12,5	7,92
	б) на кінець року	4,6	6,6	8,6	12,5	18,5	13,95
17	Коефіцієнт придатності,%: а) на початок року	95,4	95,4	93,4	91,5	87,5	-7,92
	б) на кінець року	95,4	93,4	91,4	87,5	81,5	-13,95

ДОДАТОК В

Фінансові результати діяльності ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», тис. грн.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32935	25319	17701	11992	15121	45,91
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	26249	13759	1269	852	439	1,67
	б) адміністративні витрати;	0	0	0	0	0	-
	в) витрати на збут;	0	0	0	0	0	-
	г) інші операційні витрати.	6707	11976	17245	13260	13671	203,83
3	Валовий прибуток (збиток)	6686	11559	16432	11141	14682	219,58
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20,30	45,65	92,83	92,90	97,10	478,28
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	918	1367	1813	111	2168	236,25
6	Фінансові та інвестиційні доходи	0	0	0	0	0	-
7	Фінансові та інвестиційні витрати	0	0	0	0	0	-
8	Фінансовий результат до оподаткування	918	1367	1813	111	2168	236,25
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	165	246	326	0	0	-
10	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0	0	0	0	-
11	Чистий прибуток (збиток)	752	1121	1487	111	2168	288,13
12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2,28	4,43	8,40	0,93	14,34	12,05
16	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	11,25	9,70	9,05	1,00	14,76	3,51

ДОДАТОК Д

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,042	0,071	0,080	0,125	0,223	533,30
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,958	0,929	0,920	0,875	0,777	81,06
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	0,044	0,076	0,087	0,142	0,288	657,92
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	22,876	13,106	11,507	7,030	3,477	15,20
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,904	0,923	0,934	0,910	0,950	104,99
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,005	0,006	0,006	0,014	0,015	330,56
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	-7788	-7140	-6468	-5069	-2425	31,14
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	-0,376	-0,470	-0,346	-0,303	-0,154	40,90
2.3	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	1,030	0,637	0,351	0,160	0,130	12,67
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,307	0,372	0,321	0,335	0,335	109,20
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,307	0,372	0,321	0,335	0,334	108,83
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,046	0,066	0,085	0,125	0,184	402,46
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	2,260	1,689	2,119	1,964	1,966	87,02

ДОДАТОК Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2024р. до 2020р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	10870	6916	3919	1924	1777	16,35
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	9504	7936	14498	14609	13815	145,37
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	0	1	2	2	27	6775,00
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	28243	21838	24237	20230	17869	63,27
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	274	502	934	1596	335	122,30
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	132	144	156	312	282	213,29
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,38	0,31	0,16	0,09	0,10	25,61
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,71	0,66	0,72	0,74	0,85	119,00
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	0,73	0,68	0,74	0,77	0,87	119,25
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	1,04	1,08	1,09	1,14	1,29	123,37
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	32935	25319	17701	11992	15121	45,91
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	20729	17964	16952	17730	16268	78,48
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,59	1,41	1,04	0,68	0,93	58,50
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,63	0,71	0,96	1,48	1,08	170,94
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	227	255	345	532	387	171

ДОДАТОК Ж

Оцінка ділової активності ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2024р. до 2020р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32935,3	25318,6	17700,5	11992,1	15120,8	45,91
2	Операційні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
3	Середньорічна вартість капіталу	29901,7	27050,6	25863,8	26407,6	24544,8	82,08
4	Середньорічна вартість необоротних активів	1252,4	1484,0	1958,3	2675,1	4232,9	337,98
5	Середньорічна вартість оборотних активів	9173,1	9086,2	8912,3	8677,9	8277,2	90,23
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	0,4	0,9	1,5	1,8	14,5	3625,00
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	9430,4	8629,8	11066,5	14316,2	13986,1	148,31
8	Середньорічна вартість власного капіталу	1252,4	1484,0	1958,3	2675,1	4232,9	337,98
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	28243,3	25040,7	23037,5	22233,4	19049,3	67,45
Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	1,10	0,94	0,68	0,45	0,62	55,93
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	26,30	17,06	9,04	4,48	3,57	13,58
12	Коефіцієнт обертання оборотних активів	3,59	2,79	1,99	1,38	1,83	50,88
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	100	129	181	261	197	197
14	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	82338,25	29786,59	12207,24	6852,63	1042,81	1,27
15	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	3,49	2,93	1,60	0,84	1,08	30,96
16	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	103	123	225	430	333	323,04
17	Коефіцієнт обертання власного капіталу	26,30	17,06	9,04	4,48	3,57	13,58
18	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	14	21	40	80	101	736,18

ДОДАТОК 3
Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «СЕЙВ
ПРО СОЛЮШИНС»

№ з/п	Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		2024р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	0,73	6	0,68	5	0,74	6	0,77	6	0,87	6	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,71	9	0,66	8	0,72	9	0,74	9	0,85	10	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	103,08	10	122,71	6	225,07	1	429,77	0	332,98	0	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	0,00	10	0,01	10	0,02	10	0,02	10	0,22	10	9
2.3	Період оборотності активів, днів	13,69	10	21,10	10	39,83	10	80,30	10	100,78	10	9
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	95,81	1	92,91	2	92,00	2	87,55	4	77,66	6	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	-37,57	10	-46,97	10	-34,58	10	-30,25	10	-15,37	7	9
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	2,79	6	5,40	8	10,24	10	0,93	5	14,34	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	3,07	10	5,05	10	7,01	10	0,42	5	8,83	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	60,07	10	92,10	10	92,59	10	4,16	7	51,21	10	9
5	Інші показники											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	4,56	10	6,56	9	8,54	10	12,48	10	18,41	10	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	206,65	0	348,61	0	598,72	0	511,21	0	118,48	0	5
Інтегрований показник фінансового стану		7,93		7,61		7,57		6,49		7,65		100
Рейтинг фінансового стану		A		A		A		B		A		-

ДОДАТОК К

Фрагмент наказу про облікову політику ТОВ «СЕЙВ ПРО СОЛЮШИНС» щодо податку на додану вартість

Розділ 6. «Порядок ведення обліку податку на додану вартість»

6.1. Податок на додану вартість обліковується відповідно до вимог Податкового кодексу України, НП(С)БО 1, НП(С)БО 15, НП(С)БО 16 та інших нормативних документів.

6.2. Базою обліку ПДВ є дані автоматизованої облікової системи 1С, у якій здійснюється реєстрація податкових накладних, розрахунків коригування, формування податкових зобов'язань та податкового кредиту.

6.3. Податкові зобов'язання з ПДВ визнаються на дату першої події, якою є:

- отримання попередньої оплати від покупця;
- відвантаження товарів або надання послуг.

6.4. Податковий кредит визнається на дату реєстрації податкової накладної в ЄРПН, за умови що така накладна відповідає вимогам законодавства та пов'язана з господарською діяльністю підприємства.

6.5. Реєстрація податкових накладних та розрахунків коригування в ЄРПН здійснюється у строки, встановлені Податковим кодексом України.

Відповідальною особою за своєчасність реєстрації призначається головний бухгалтер.

6.6. Аналітичний облік ПДВ ведеться за видами операцій:

- податкові зобов'язання за основною ставкою 20 %;
- звільнені від оподаткування операції;
- податковий кредит за придбаними товарами, роботами, послугами;
- ПДВ за імпортними операціями;
- коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту.

6.7. Податкові накладні складаються в електронній формі відповідно до затвердженого формату, підписуються КЕП відповідальної особи та передаються для реєстрації засобами електронного документообігу.

6.8. У випадку виявлення помилок у зареєстрованих податкових накладних бухгалтерія зобов'язана скласти розрахунок коригування та забезпечити його своєчасну реєстрацію в ЄРПН.

6.9. Облік ПДВ за імпортними операціями ведеться на підставі даних митних декларацій.

Суми податку, сплачені при імпорті, включаються до податкового кредиту після фактичної сплати та підтверджуються митними документами.

6.10. Внутрішній контроль за правильністю формування податкових накладних, відповідністю первинних документів і своєчасністю реєстрації здійснює головний бухгалтер.

За результатами контролю можуть складатися внутрішні акти перевірки.

6.11. Підприємство застосовує метод аналітичної перевірки відповідності сум ПДВ у первинних документах та даних бухгалтерського обліку, що проводиться щомісяця перед формуванням декларації з ПДВ.

Журнал контролю нерозблокованих або незареєстрованих податкових накладних

№	Дата складання ПН/РК	№ ПН / РК	Контрагент	Вид операції	Сума ПДВ	Статус (не зареєстрована / заблокована)	Причина блокування	Квитанція №1	Квитанція №2	Подані пояснення	Дата подання документів	Відповідальний	Результат (розблоковано / відмова)	Дата реєстрації
1	05.11.2025	15	ТОВ «Аверс канцелярія»	Постачання товарів	12500,0	Заблокована	Критерій 1.6	06.02.2025 – зупинена	10.02.2025 – розблоковано	Так	08.02.2025	Іваненко І.І.	Розблоковано	10.11.25
2	07.11.2025	21	ТОВ «СВРО МБ СЕРВІС»	Постачання послуг	3800,0	Не зареєстрована	Нестача ліміту ПДВ	07.02.2025 – прийнято	–	Ні	–	Петренко А.А.	Очікує реєстрації	–
3	10.11.2025	33	ТОВ «Компанія Еней»	Повернення товарів	1250,0	Заблокована	Відсутність таблиці даних	11.02.2025 – зупинена	15.02.2025 – відмова	Так	12.02.2025	Іваненко І.І.	Відмова	–